

ΑΡΙΘ. 3

ΑΘΗΝΑΙ, ΜΑΪΟΣ 1916

ΦΥΛΛΑ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΝ

ΔΡΑΧΜΗ 1.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Θ. ΕΞΑΡΧΟΣ

ΣΠ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ Β

“ΦΥΛΛΑ”
ΣΕΛΙΔΕΣ 48—ΔΡ. 1

Συνδρομαὶ προπληρωτέαι:

Ἐσωτερικοῦ δρ. 10 — Ἐξωτερικοῦ δρ. 12

Κώστας Φριλίγγος, Σὺν Ἀποκάλυψη.	σελ.	97
Δημ. Ν. Βουτυράς, Ζωὴ ἀρρωστημένη. (συνέχ. καὶ τέλος) »		100
Β. Ἐλεγάς, Δὲν πιστεύω. »		113
Κώστας Κόντος, Πόλεμος - Κατευόδιο - Σπονδὴ. »		113
Μίλτος Κουντουράς, Τραγωδία. »		115
Μελικέρτης, Στὸ θάνατο τοῦ Εὐριπ. Ἐλευθεριάδη. »		116
Κ. Μισσηλίδης, Ὑπαιπα-Θεάτειρα »		116
Τυρταῖος, Πολεμικὴ Ὑποθήκη (μετ. Δ. Βερενίκης) »		117
Ἄντ. Γιαλούρης, Θλίψη. »		118
Δ. Π. Φωτεινός, Παροίνιον »		119
Νίκος Σαντοριναῖος, Παράταιρα τραγούδια »		120
Στρατῆς Μυριβήλης, Ἀμμία »		121
Ἄλεξᾶς, Ἀπὸ τοὺς «Σκλάβους». »		122
Μ. Ροδάς, Ἡ ἄτσιγγανοπούλα. »		122
Adolfo De Bosis, Σ' ἓνα μηχανοδηγὸ (μετ. Γ. Συ- ριώτης) »		124
Paul Fort, Τραγούδια τῆς Πεντάρας (μετ. Ε.) »		129
Stuart Merrill, Τὸ φθινόπωρο (μετ. Β. Ἐλεγάς) »		132
G. Lipparini, Ναυτικὰ - Ἐσπερος (μετ. Θ. Ἐξαρχος) »		133
Μελέτες, Ὁ πόλεμος καὶ ἡ Γερμανικὴ ποίησις. »		134
Φουτουρισμός - Ἐνας λόγος τοῦ Μαρινέτι, »		139
Σαΐκστη καὶ Θεοβαντές, βιβλιοκρισίαι κτλ.		

Σὺν Ἀποκάλυψη.

Μιᾶς φυλῆς ποὺ δὲν πέθανε
καὶ μιᾶς φυλῆς ποὺ δὲ ζῆ.

Ὅραμα I.

Καὶ σταμάτησα ὄντας χιζότανε ὁ Βωμὸς καὶ λάμπανε τὰ
χρυσομάνταλα τοῦ Ναοῦ.

Ἀπάρθενά καὶ πρωτόβγαλτα τὰ ἡλιοφέγγαρά καὶ ὁ νοῦς
αἰσθαντικὸς καὶ ἡ καρδιὰ λαγαρισμένη σπέψη.

Ἀφέντης κόσμος.

Καὶ ψηλόνοντας ὁ λευκὸς γλάρος, χὰδι στίς κορφές ὀλονῶν,
τρεκλιζοντας τὰ καλάμια τοῦ χαμήλωνε καὶ ζύγιαζεν ἀπ' τὴν
ἄχνα τῆς θλίψης ὡς στὸ κρουστάλι τῆς χαρᾶς.

Ἰσα μιὰ νεροσυρμὴ ποὺ ἔθε φορτοῦνιαζε λὲς καὶ ἦτανε γα-
λήνη ποὺ παραστράτισε.

Ὁ ἔρωτας παντοῦ, τὸ μπούχτισμα πουθενά.

Καὶ τὸ κακό τους δούλευε, δυνάστης ἀνίκητος, κί' ἀήττος ὁ

γλάρος παράσφιγγε διπλές και τρίδιπλες τις κλωστές των κορμιών κ' ἔστερνε Γιγάντους πρὸς τὰ κοπάδια των νάνων, ὅσο πού πρόκανε ψυχοπονέτρα κάπια Ἀθηνᾶ και τοὺς ἔστηνε ψηλὰ ὡς στοὺς Γιγάντους, ὡς στοὺς Θεούς.

Καὶ εἶδα σμιχτὰ και τὸ κύμα τὸ ξάστερο και τὸ μαβι, και τοῦρανοῦ τῆ γαλαζόπετρα και τοῦ συννέφου τὴν πυρόλαμπη στάχτη, και τοῦ φεγγαριοῦ τὸ φίλντισι και τοῦ ἡλίου τὸ ἀψὺ και τῆ βλόγα τοῦ δειλινοῦ μὲ τὴν ἀράπισα τῆ νύχτα, κι' ὄλα πού νόημα ἔχουνε και τ' ἀνθρώπου τὰ συλλοϊκὰ και τις νόησες τοῦ ζουδιοῦ και τις ἀνάσες των πετρολίθων, κι' ὄλα σ' ἀνέμης μιᾶς τὸ μελιχρὸ μετὰξι κλώθανε τὴν ὑπαρξη τους κι' ἀνάβρουζαν ὡς μιὰ ψυχὴ και μιὰ γένεση σ' ἓνα ἔφηβο μάρμαρο λευκὸ πενσελίσιο.

Καὶ μὲς στὸ σηκὸ τοῦ Ναοῦ στάλισε τὸ πνεῦμα τὸ ἱστορημένο τὸν ἔρχομὸ και τὸ θάνατο και τις γενιές πού ὑπῆρξαν και πού μέλλουνταν πού εἶδε τὸ κάλλος και τὴν ἀλήθεια τὴν παντοκρατόρισα, κι' ἀνάδεψε τὸ νοῦ τους κι' ἀρμόνισε τὰ χεῖλη τους σ' ἓνα χρησμὸ, ζῦγι τῆς ιδέας και τῆς νόησης.

Καὶ κύλησεν ὁ χρησμὸς στὴ δωδεκάδα τῆ σοφῆ κ' ἔμεινεν ἀλυτος ὡς τῆ συντέλεια.

Και τοῦ δεντροῦ τὰ σείστρα τὰ μαντικὰ και τῆς Πυθίας οἱ ἀχνοὶ βαλάντωναν τοὺς θῦτες, κι' ἀθώρητος στοῦ δάσους τις δεντροκουφάλες θρηνοῦσεν ὁ μάντις και κρατοῦσε τὸ δάχτυλο στὸ στόμα ὁ ποιητῆς και λόγιαζεν ὁ σοφὸς, κι' ἀνάερα οὔτε ἀπὸ καλάμι κι' οὔτε κι' ἀπὸ χεῖλι ψήλωνεν ὁ Σκοπὸς, γητευτῆς, κοσμοκράτορας και στὰ πρόσωπα τους χάραξε μιὰν οὔγια ἀνατριχίλας ὅθε τὰ μάγγανα ὄλα πῆραν ὕστερα τὸ ὄριο τῆς σκέψης και τὸ λίγισμα τῆς γραμμῆς.

Καὶ μίλησεν ὁ κόσμος ἐκεῖνος κ' ἔπραξεν ὡς ἔπρεπε κ' ἔδειξε μπόρηση περίσσια κ' ὡς ἔταξε τὸ πνεῦμα τὸ ἀγέννητο ὑψώθηκε και στάθηκεν ἀλφάδι και στῆς σάρκας τῆ χιλιόγνωμη κόλαση και στῆς σκέψης τὴν ἀπέραντη βασιλεία.

Καὶ τῆς δυάδας αὐτῆς τὸν ἰχώρα τὸ θαματοουργὸ ἔψε στὸ δισκοπότερο του και μετουσίωσε θεϊκὰ τὴν ἡδονὴ και μεταρσίωσε τὴ σάρκα ὡς στὴν ιδέα και μετὰγγισε τὴν ιδέα στοὺς σταλαχτοὺς πόρους ἑνὸς ὠραίου κορμιοῦ πού παράδινε στὸ βωμὸ τῆς ἀπόλαψης.

Ὅραμα II

Καὶ εἶπε τὸ πνεῦμα, τὸ ἀγέννητο, τὸ παντοτεινὸ. Τοῦτο εἶνε τὸ μέγα.

Τὸ καλὸ—κακό.

Ριζοβολιὰ δὲ θ' ἀφίσει ὁ λαὸς μου ἐτοῦτος.

Ζούγριασαν οἱ ἀπόγονοι μὲς στὰ ὑπέρακμα κορμιὰ των προγόνων.

Ἄμποτες νὰ τέλειωνεν ἡ σπορὰ τοῦ λαοῦ μου ὡς αὐτόν, ὡς στὸν ἴδιο. Σῶνει γιὰ τὴν ἀκμὴ ἢ ἀκμή.

Νὰ μὴν ἦταν ἀπὸ αἷμα κι' ἀπὸ σάρκα και νὰ μὴ γεννιότανε ὁ λαὸς μου ἐτοῦτος ἀπὸ θέλημα ἀντρὸς και γυναικὸς και νὰ μὴν ἄφινε κληρονόμους ἔτσι ἀθελα τοὺς ἀνήμπορους, παρὰ σὰν κάτι ἀνύπαρχτο κι' ἀναίμαχτο νὰ ἔσβυνε στὴν ἀκμὴ του και νᾶχε ὑπαρξη ὅσο καπνὸς ἀπὸ θυμίαμα πού οὔτε τὸ κάρβουνο, οὔτε ἡ στάχτη παρὰ ἡ εὐλογία και ἡ ζεστασιὰ νὰ χυθῆ γιὰ ὄλους και γιὰ καμμιά χωριστὰ στις γενιές τις κατοπινές, τις ἀξεχώριστες.

Καὶ εἶπε τὸ πνεῦμα. Ἀλλοίμονο σ' ὄσους δὲ μεταλάβουν ἀπὸ τῆ φλόγα και τῆ ζεστασιὰ.

Χαρὰ στοὺς πρωτόλουβους κι' ἀλλοίμονο σ' ὄσους ἀπὸ χέρι σὲ χέρι κι' ἀπὸ παπποῦ σὲ παιδὶ τῆ νοθέφου.

Χαρὰ στοὺς ξένους κι' ἀλλοίμονο στοὺς ἐδικούς.

Μολεύεται τὸ φῶς πού τὸ πῆρες γιὰ ταῖρι τοῦ αἱμάτου σου ἀναπόφευγο, τὶ ἀθελά σου—τῆς μοίρας σου—μικραίνεις ἐνώπιό του ὡς τὸ παιδὶ στὴ ρίζα τοῦ κυπαρισιοῦ.

Ἄπραγος θὰ γενεῖς και δουλευτῆς θὰ πάψεις νᾶσαι και θᾶσαι τόσο μονάχα ὅσο ἓνας δραγάτης περβολιοῦ, διαφεντευτῆς πληρωτικὸς, γιὰ τὰ πλήθη πού ἔθε γῆς θὰ περνοῦν στὸ χτήμα σου νὰ μεταλάβουν και νὰ ἐνωτισθοῦν, και θὰ φτάνει σε, ἔσένα πού θὰ δέχονται τὸ χρίσμα ἀπὸ τὰ δικά σου—καυχησάρη—και θὰ σκάξει ἐσένα στὸ παχὺ σου τὸ πρόσωπο τὸ κουτόγελο τοῦ ἄρχοντα και θὰ ριφᾶς τις τσέπες σου ὄντας θὰ βγαίνουνε τὴν δξώπορτα τοῦ περβολιοῦ οἱ νοητικοὶ κοσμογυριστάδες.

Κ. Φριλίγγος.

Διηγήματα.

Ζωή ἀρρωστεμένη.

Συνέχεια καὶ τέλος

Ἐφαγε μαζί μ' ὄλους στὸ τραπέζι.

Τὸν εἶχε πάρει ὁ πατέρας του καὶ τὸν ἔβαλε καὶ κάθισε κοντά του.

Ἡ μητριὰ του τοῦ ἔδωσε ἓνα κομμάτι καλὸ κρέας διαλεχτὸ καὶ ὄχι ὅπως πρὶν ἔκανε, ποῦ τοῦ ἔδινε τὸ χειρότερο, καὶ τὸν περιποιήθηκε πολὺ.

—Ὁ μανούλα μου, εἶπε αὐτὸς ἀπὸ μέσα του, τίποτα δὲν εἶμαι, ἔχθρα δὲν αἰσθάνομαι!. Εἶμαι δειλὸς, πρόστυχος, παληάνθρωπος!. Κάθουμε καὶ τρώγω στὸ ἴδιο τραπέζι μὲ τὸ φονιά σου καὶ αἰσθάνομαι εὐχαρίστηση, εὐχαρίστηση ὁ πρόστυχος, ποῦ μὲ περιποιεῖται!. Λυώνει ἡ καρδιά μου, κοντεύω νὰ δακρῶσω!. Ὁ ἀλλοίμονο!. Ἀφοῦ ὁ πρόστυχος ἐγὼ δὲν τολμῶ νὰ τοὺς συντριψῶ, νὰ σὲ ἐκδικηθῶ, μανούλα μου, δὲ φεύγω, δὲ φεύγω!. Ἀχ, τί νὰ κάνω;

—Νὰ φύγεις νὰ φύγεις!. ἀπήντησε στὸν ἑαυτό του.

Αὐτὸ θὰ ἔκανε αὐτὸ!.

Σκέφθηκε πῶς ἔπρεπε χωρὶς ἄλλο νὰ γράφει στὸ θεῖο του, γιὰ κείνο ποῦ εἶχε πεῖ, γιὰ τὴν περιουσία τῆς μάνας του. Καὶ θὰ ἔφευγε!.

Ἡσύχασε μὲ τὴ σκέψη αὐτὴ, ἂν καὶ βαθεῖα τοῦ φάνηκε νὰ εἶδε πῶς δὲν εἶχε ὄρεξη πολὺ νὰ φύγει καὶ ὅτι ζητοῦσε μ' αὐτὸ νὰ ἡσυχάσει τὸν ἑαυτό του.

Ὁ πατέρας του εἶχε ὄρεξη γιὰ ἀστεία, ἦταν εὐχαριστημένος καὶ ἄρχισε νὰ λέει καὶ νὰ διηγεῖται πολλὰ ἐπεισόδια τῆς γειτονεῖας του μεταξὺ ἐμπόρων.

Στὸ Ζάρα, ποῦ τᾶκουγε, τοῦ φαινόταν παράξενο, πῶς δὲ συλλογιζότανε, δὲν τοῦ ἐρχόταν στὸ νοῦ του ἡ γυναίκα του ἡ χαμένη καὶ πῶς μπορούσε νὰ γελᾷ..

—Νὰ, πάρε λίγο ἀκόμα!. θέλεις; τοῦ ἔλεγε κάποτε ἡ μητριὰν του καὶ τὸν κύταζε μὲ τὰ μαῦρα μαῦρα μάτια της.

Ἄ, αὐτὰ τὰ μάτια της!.. Δὲν μπορούσε νὰ τὰ ὑποφέρει. Τί-

ποτε δὲν λαμπίριζε στὴ μαυρίλα της, ἦτανε βαθεῖα καὶ χωρὶς καμμιά ἀκτίνα, σὰ βοῦρκος μαῦρος καὶ βαθύς. Τὸ μικρὸ μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά, ποῦ πάντα τὸν φώναζε καὶ ἤθελε νὰ τοῦ μιλᾷ ἦταν κοντά του.

Θυμῆθηκε ὁ Ζάρας ποῦ τις πρώτες ἡμέρες ποῦ πῆγε κεῖ κάποια γειτόνισσα εἶπε σιγαλὰ στὴ μητριὰ του, δείχνοντας αὐτὸν καὶ τὸ παιδί της:

— Εἶδες πῶς μοιάζουν;

Ἡ μητριὰ του δὲν ἀπήντησε, σιδέρωνε κείνη τὴ στιγμή ἀλλὰ δίπλωσε ἡ μάζεψε τὰ χεῖλια της, σὰ νὰ ἐμπόδισε τὰ λόγια, ποῦ ἔκαναν νὰ βγοῦνε.

Ὅταν τελείωσε τὸ τραπέζι, ὁ πατέρας του εἶχε ἀρχίσει νὰ τρίβει τὸ στομάχι του καὶ νὰ λέη:

— Παράφαγα!

— Ἄς προσέχεις!.. Μὴν τρῶς ἔτσι ἀφηρημένα. Νάχεις τὸ νοῦ σου!.. Τί λὲς παράφαγα. Δὲ ρωτᾷς τὸν ἄλλον ἂν ἔχει ὄρεξη νὰ σ' ἀκούει! τοῦ εἶπε μὲ θυμὸ ἡ γυναίκα του.

— Καλὰ, καλὰ! Δὲ σοῦ εἶπα νὰ μὲ τρίψεις!

Ἐεκούμωπε τὴ νυχτικιά του καὶ φάνηκε τὸ δασύτριχο στῆθος του καὶ ἄρχισε τρίβοντας τὸ στομάχι του.

— Ἦτανε λιγάκι βαρὺ αὐτὸ τὸ φαί, εἶπε.

Ἡ γυναίκα του εἶχε σηκωθεί καὶ μάζεψε τὰ πιάτα. Τὸ κορίτσι της τὴν βοήθησε. Αὐτὸ τὸ εἶχε μ' ἄλλον ἄντρα καὶ ἦτανε σαμε δέκα τριῶν, ἢ δεκατεσσάρων χρονῶν. Ἐμοιαζε τῆς μάνας του.

Αὐτὴ τὴ βραδεῖα παρατήρησε ὁ Ζάρας πῶς ἦτανε νόστιμη πολὺ ἢ γινότανε. Ὅταν γελοῦσε ἔδειχνε κάτι δοντάκια ἄσπρα, μικρά, καὶ ἔσκαβε τὸ γέλιο δυὸ ἡδονικὰ λακκάκια στὰ μάγουλά της. Ὅσο τὴν κύταζε τόσο τὴν εὔρισκε πρὸ ὁμορφῆς, τόσο αἰσθανότανε παράξενη ἡδονὴ στὸ σταρένιο χρῶμα τοῦ προσώπου της. Καὶ τὴ ματιά της τὴν ἐννοιωθε, ὅταν ἔπεφτε πάνω του, νὰ καίει, νὰ καίει σὰ τὸν δυνατὸ ἥλιο τοῦ καλοκαιριοῦ, τὸν μεσημεριάτικο, καὶ τοῦ ἔφερνε ζάλη, ζάλη..

— Ἔτσι θάτανε καὶ ἡ μάνα της ὁμορφῆς καὶ ἔκανε νὰ μᾶς λησιμονῆσει ὁ πατέρας μου! σκέφθηκε.

Εἶδε ὅτι ἔδινε δίκαιο στὸν πατέρα του καὶ στενοχωρέθηκε καὶ θέλησε νὰ βρεῖ ὅτι ἡ κόρη δὲν ἔμοιαζε τῆς μάνας της.

Εἶχε ναί, εἶχε ὁμοιότητα, ἀλλ' αὐτὴ, ἡ κόρη της, τοῦ φάνηκε

πίο μελαχρινή και του ἔφερε στὴ μνήμη τὴν κόρη τῆς μαύρης. Ναι, ἔμοιαζε λίγο μὲ τὴ μελαψὴ κόρη τῆς πατρίδας τοῦ θείου του, ἀλλ' ἡ Κούλα ἦτανε πιὸ ὠραία, ἀν και μικρὴ!...

Σηκώθηκε σὲ λίγο, ταραγμένος μὲ τὸν ἑαυτό του, θυμωμένος.

— Θὰ βγεις ἔξω; τὸν ρώτησε ὁ πατέρας του.

— Ναι, λίγο!... τοῦ ἀπήντησε και καθὼς ἔκανε νὰ γυρίσει, εἶδε τὴ ματιὰ τῆς μητριᾶς του νὰ περνᾷ μαύρη, ψυχρὴ σὰ μαχαίρι μαῦρο, σκοτεινὸ, ἀπ' ἐπάνω του.

— Πόσο πρόστυχος εἶνε ὁ ἄνθρωπος!.. ἔλεγε μπαίνοντας στὸ δωμάτιό του. Δὲ βλέπεις, νά... ἀφοῦ λέει και θαυμάζει πὼς γιατί, πὼς μποροῦνε και λησμονοῦνε οἱ ἄλλοι, και δὲν αἰσθάνονται καμμιὰ λύπη, εἶνε ἔτοιμος νὰ κάνει τὸ ἴδιο, φτάνει νὰ τοῦ χαμογελάσει ἓνα ὠραῖο κοριτσάκι!...

Ἄ, ἀν μποροῦσε, θὰ σύντριβε αὐτὸ τὸ κεφάλι, αὐτὴ τὴν καρδιά θὰ τὴν ἔβγαζε και θὰ τὴν πετοῦσε στὰ ὄρνεα... Λησμονεῖ ὅμως πὼς ἅμα ποῦνε στὸ ὠραῖο κορίτσι, και μὴ δὲ θὰ τὸ ξέρει; ἔστω και νὰ μὴν τὸ ξέρει! Ἄμα τοῦ ποῦνε, πὼς αὐτὸς εἶνε ἄρρωστος, πάσχει, αὐτὸ θὰ τραβηχτεῖ.

Εἶδε βουρκωμένη τὴν καρδιά του. Τώρα αἰσθανότανε λύπη! Ἦθελε τὴν ἀγάπη τοῦ τοῦ εἶχαν ἀρνηθεῖ και ποῦ κ' αὐτὸς ἔπειτα ἔπαψε νὰ ζητᾷ. Και τὸ θυμῆθηκε, θυμῆθηκε πὼς ἀπέφευγε νὰ κινεῖται κορίτσια και εὐχαριστιόταν ποῦ ἔβλεπε νὰ ἔχει τὴ δύναμη νὰ τὸ κάνει. Τώρα ὅμως σκέφθηκε:

— Μὰ μποροῦσα νὰ κάνω κ' ἄλλοιῶς;

Ἐκάθησε μέσ' στὸ ὑποσκότεινο δωμάτιο.

Θὰ ἔγραφε στὸ θεῖό του και θὰ ἔφευγε, χωρὶς ἄλλο θὰ ἔφευγε. Και θὰ ἔγραφε ἰαυτὲς τὶς μέρες.

— Μὰ τότε; ρώτησε τὸν ἑαυτό του.

— Νά, τὴν Κυριακὴ! φεύγει βαπόρι τὴ δευτέρα τὸ βράδυ.

Ἄραγε, σκέφθηκε, ἀν τοῦ Ζαγκάρδα τοῦ παρουσιαζόταν ἓνα ὠραῖο κορίτσι ἀπ' τὴ μισητὴ του οἰκογένεια, τί θὰ ἔκανε;..

Ἦ μορφή τοῦ Ζαγκάρδα φάνηκε στὸ νοῦ του, ἀλλὰ και τὴν εἶδε ξαφνικά, τὴν εἶδε ὄχι ἀντικρύ του, ἀλλὰ σὰ νὰ εἶχε ντυθεῖ τὴ σκιά του, τὴ σκιά τοῦ Ζαγκάρδα, τὴν εἶδε στὸν ἑαυτό του, σ' αὐτὸν τὸν ἴδιο, δυνατά.

Ταράχθηκε και σηκώθηκε και γρήγορα βγήκε ἔξω στὸ δρόμο-

Ὁ νοῦς του σὰ νὰ τὸν ἔσφιγγε και οἱ σκέψεις σταματοῦσαν ἀπότομα και ἄλλες νέες ἔβγαιναν.

Ἦ σελήνη ἔλαμπε μεγάλη, μεγάλη και γύρω τῆς σύννεφα κομματιασμένα, μαῦρα, βρισκόντουσαν.

Κάτι σὰ λαμπερὸ πέρασε ἀπ' τὸ νοῦ του, κάτι ὅμοιο μὲ γέννημα ἀστραπῆς και τοῦ διέλυσε τὶς σκέψεις ἢ τὶς ἔκανε νὰ πέσουνε θαμπωμένες...

Εὔπνησε τὸ πρῶτ' τρομαγμένος. Ἐβλεπε πὼς ἦτανε νεκρὸς και ἀφημένος κάπου, σὰν κοντὰ στὴν πόρτα τοῦ νεκροταφείου, γὰ νὰ τὸν δοῦνε, σχίζοντας τὸ κεφάλι του, νὰ δοῦνε τί;.. δὲν θυμότανε.

Και ἔβλεπε, σὰν νάτανε κ' αὐτὸς ἐκεῖ, ὄχι νεκρὸς, ἔβλεπε τὸν ἑαυτό του ξαπλωμένο, τὸ τόσο σ' αὐτὸν γνωστὸ πρόσωπό του, τὸ κεφάλι του, τὸ σῶμα του ἀκίνητα....

Και εἶδε νὰ κόβουνε κοντὰ στὸ κεφάλι κάτι νεῦρα γὰ νὰ βροῦνε τὸ μυαλὸ, χωρὶς νὰ τρέχη αἷμα, και νὰ φαίνεται αὐτὸ, μυαλὸ κοντὰ στὸ λαιμὸ, στὸ σβέροκο κατεβασμένο. Και τὰ ἔκοβε ἓνας ἄνθρωπος μαῦρος σχεδὸν, μὲ πλατεῖα κοκκινόμαυρα χεῖλια και ψαρὰ μαλλιά, ὅμοιος μὲ κείνον, ποῦ εἶχεν ὁ καμπούρης στὸ μαγερεῖό του.

Και ἅμα φάνηκε τὸ μυαλὸ, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς πῆρε ἓνα κομμάτι γὰ νὰ τὸ δεῖ, φτιάχνοντας τὸ ὑπόλοιπο ὅσο μποροῦσε καλλίτερα, γὰ νὰ μὴ φαίνεται ὅτι εἶτανε πειραγμένο.

Πέρα, ἔξω, στὸν τοῖχο τῆς μάντρας ἔβλεπε γυναῖκες πολλὲς, πολλὲς, πλήθος, νὰ κάθονται ἢ μιὰ κοντὰ στὴν ἄλλη ἔχοντας στὴ μέση τὸν πατέρα των και νὰ τὸν παρηγοροῦνε.

Σὲ λίγο ὁ ἄνθρωπος ὁ μαῦρος τοῦ ἔδειξεν ἓνα κομμάτι κρέας ποῦ εἶχε βγάλει ἀπὸ τὸ σῶμα του, κόκκινο, κόκκινο. Ἄλλὰ κάτι εἶχε κ' αὐτὸς, ὁ Ζάρας στὸ στόμα του και ὁ μαῦρος τοῦ τὸ ζήτησε. Μασσοῦσε ἓνα κομμάτι ἀπ' τὸ μυαλὸ! Τὸ ἔβγαλε και τοῦ τὸ ἔδωσε. Ἄλλ' ἀκόμα κάτι εἶχε και καθὼς ἔκανε νὰ τὸ βγάλει, αἷμα κόκκινο, ζωηρὸ πολὺ, χύθηκε... Φοβήθηκε μὴ λέρωσε τὸ πανταλόνι του και κύταξε. Εἶδε πὼς φοροῦσε λινὸ πλατὺ πανταλόνι. Ἄλλ' αἷμα δὲν εἶδε, οὔτε οἱ πλάκες δὲν εἶχανε σταγόνα.

Μὰ ἡ καρδιά του πὼς χτυποῦσε, ποῦ ξύπνησε. Και ἀκόμα νόμιζε πὼς εἶχε κάτι στὸ στόμα του. Μὰ τί ὄνειρο ἦταν αὐτό;

Ὁ ἄνθρωπος, ποῦ ἔκοβε τὸ σῶμα του τὸ ξαπλωμένο, τὸ

κεφάλι του, ζωηρά βρισκότανε στὰ μάτια του, παρουσιαζόταν....

Σηκώθηκε και ντύθηκε.

Δέν μπορούσε νὰ ἡσυχάσει, εἶχε μιὰ ταραχή και ζητοῦσε νὰ βγεῖ ἔξω, νὰ δεῖ τὸν κόσμο, τὴν κίνηση, τὴ ζωή!.

Ὅλοι κοιμόντουσαν ἀκόμα.

Πατώντας σιγά βγήκε ἔξω και ἔκλεισε τὴν πόρτα.

Δέν πῆρε τὸ συνηθισμένο δρόμο, ἀλλ' ἀνέβηκε ἕναν ἀνηφορικό.

— Αὐτὸ τὸ ὄνειρο κάτι κακὸ κρύβει γιὰ μένα!... ἔλεγε, εἶδες γιὰ τὸ μυαλὸ, γιὰ τὸ μυαλὸ μιλοῦσε!... Ἄλλοίμονο! Ὅταν οἱ σκέψεις τρέχουν και σταματοῦν σὰ νὰ συντρίβονται; οἱ λάμπεις ποῦ πάλι ἦρθαν; Τὶ ἄλλο εἶνε;... Μὴ πάλι ἀρχίσει και χειρότερα;

Ἡ θάλασσα, ἡ πεδιάδα αὐτὸ τὸ πρωὶ δὲν φαινότανε, εἶχανε χαθεῖ σὰ νὰ εἶχε κατεβεῖ και τὶς ἔκρυψε τὸ ἀνοιχτογάλαζο χρώμα τοῦ οὐρανοῦ, νὰ τὰ σκέπασε ὅλα. Σὰ μαυράδια μόνο, σκιές, ξεχωρίζανε τὰ βουνά. Καὶ οἱ κοντινοὶ λόφοι σὰν κοιμημένοι ἀπότομα, φαινότανε νὰ στέκονται πάνω ἀπὸ τρομερὸ βάραθρο.

Ἡ ὥραία μέρα τοῦ ἔδωσε καρδιά και ἔφερε ἡσυχία στὸ νοῦ του και μάλιστα τέτοια ἡσυχία, ποῦ ἔμοιαζε μὲ νάρκη.

Μιὰ πόρτα ἀνοῖξε και ἕνας νέος μὲ λουστρίνια παπούτσια και μουστάκι στριμμένο πολὺ βγήκε. Ὅταν περνοῦσε ὁ Ζάρας κοντὰ ἀπ' τὰ κάγκελα τοῦ σπιτιοῦ, εἶδε μέσα μιὰ γυναίκα νέα νὰ ἀνεβαίνει τὰ σκαλιὰ τὰ μαρμαρένια. Ὁ λαιμὸς τῆς ἄσπρος, ἄσπρος φαινόταν ἀπ' τ' ἀνοιχτὸ πολὺ τριγωνικὸ φόρεμά τῆς, τὰ μαλλιὰ τῆς ὑψωμένα και χτενισμένα καλά.

Θὰ εἶχε συνοδέψει τὸ νέο, ποῦ εἶδε νὰ βγαίνει, ἴσαμε τὴν πόρτα.

Κάποια ἐλπίδα αἰσθάνθηκα νὰ τὸν χαιδεύει, ἀλλ' ἡ σκέψη ἡ παλιὰ τῆς δυστυχίας του, τῆς ἀρρώστειας του, φάνηκε πάλι.

Ἄλλὰ τί εἶχε πάθει; Οὔτε τὴν αἰσθάνθηκε αὐτὴ τὴ φορὰ, νὰ τὸν πειράζει πολὺ, αἰσθάνθηκε, ἴσα-ἴσα, μιὰ πλημμύρα χαρᾶς ξαφνικῶς νὰ πνίγει τὴ λύπη του, κείνη τὴ στενοχώρια του.

— Ἀγάπη, ἀγάπη!....

Ὁ λαιμὸς ὁ ἄσπρος τῆς γυναίκας ποῦ ἀνέβαινε σκυφτὰ λίγο, τὸ φόρεμά τῆς τὸ θαλασσι, ἦταν ἔμπρός του, τὸ ἔβλεπε....

Ὁ ἥλιος ἔκαιε ὁμοῦ, ἀν και ἦτανε πρωὶ, και γι' αὐτὸ μπῆκε στὴ σκιά τῶν δένδρων.

Μιὰ μυρουδιά, ἡ μυρουδιά τους, σὰ φωνὴ γνωστή, ποῦ τοῦ θύμιζε μακρινές ἀναμνήσεις, περασμένη ζωὴ, τὸν ἔκαναν νὰ ἀναστενάξει.

Ἐνα κοριτσάκι ἔρχότανε μὲ ψάθινο καπέλο μεγάλο.

Ἡ καρδιά του σπαρτάρησε. Τοῦ φάνηκε ὁμορφο, πολὺ ὁμορφο.

Τὰ πόδια του γινόντουσαν βαριά ὅσο τὸ κοριτσάκι πλησίαζε.

Μὰ τί θλιβερὴ ματιὰ ἦταν αὐτὴ, θεέ μου! ἔλεγε ὁ Ζάρας, ὅταν τὸ κοριτσάκι πέρασε.

Ὅταν τὰ μάτια τους ἀντικρύσθηκαν εἶδε μιὰ λυπημένη, θλιβερὴ πολὺ, πολὺ, ματιὰ. Πάει ἡ χαρὰ του! Ἦταν ὁμορφο, ναί, ἀλλ' ἐκείνη ἡ λυπημένη του ματιὰ τοῦ ἀναψε τὴ θλίψη, ποῦ εἶχε μέσα του.

— Μὴ ἄραγε πολλοὶ ἄνθρωποι, ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του βαδίζοντας στὴ σκιά τῶν δέντρων, μὴ ἔχουνε ξανάρθει στὸν κόσμο και εἶχανε τότε ἐγκληματίσει και γι' αὐτὸ τώρα τιμωροῦνται;. ἢ ὁ ἄνθρωπος, ὁ κάθε ἄνθρωπος, ἔρχεται πολλὲς φορὲς στὸν κόσμο, ἔρχεται και ὡς εὐτυχισμένος, ἔρχεται και ὡς δυστυχῆς... Περνοῦνε τώρα ὁ ἕνας, ἔπειτα ὁ ἄλλος, τὸ δρόμο τῆς εὐτυχίας ἢ τῆς δυστυχίας;. Ἴσως εἶνε αὐτὸ, γιατί ἐγὼ τί ἔκανα και πάσχω; Τὶ φταίω;. και σὲ τί;. Γιατί ἐκεῖνος, νὰ ἐκεῖνος ὁ ἀχρεῖος και βρωμερὸς Φαλάρας νὰ περνᾶ καλά, νᾶνε γεμᾶτος υγεία, νᾶχει ἐρωμένες και τὸ σπουδαιότερο νὰ τὶς καταστρέφει και νὰ γελᾶ χωρὶς νὰ τὸν πειράζει οὔτε συνήδειση, οὔτε ἄνθρωπος, γιατί εἶνε πλούσιος και ἀπὸ καλὴ οἰκογένεια!. οὔτε θεὸς ἀκόμα νὰ τὸν πειράζει. Γιατί ὅλα αὐτὰ; Ἐμένα μῆκανε δυστυχισμένο, ἀρρωστο, μοῦ ἀφήρεσε ἀπὸ μικρὸ τὴ μάνα μόν και τὸν πατέρα μου, μπορῶ νὰ πῶ, γιατί ἦτανε πιὰ σκλάβος ἐκείνης. Εἶδα τὴ δυστυχία, τὸν πόνο, εἶδα τρομερὴ ἀρρώστεια, τὸν θάνατο δηλαδὴ νὰ παίζει μὲ μένα χωρὶς νὰ μὲ παίρνει!. Δὲν εἶχα ἀγάπη, οὔτε ἐρωμένη!. Καὶ ὅλοι μὲ περιφρονούσανε γι' αὐτὸ, σὰ νὰ τὸ ἤθελα, ἢ νὰ ἔκανα γὰρ τὴν ἀρρώστεια αὐτὴ!. γιατί αὐτὴ ἡ διαφορὰ; Μὴ ὁ πατέρας μου ἔφταιγε; Μὰ γιατί τότε νὰ τιμωροῦμαι γὰρ; Ἐνῶ αὐτὸς εἶνε ὁ φταίστης; Ἐνῶ αὐτὸς δὲν αἰσθάνεται οὔτε τὸ κακὸ, ποῦ ἔκανε; Για ὑγεία; εἶνε ὅλο υγεία!.

Ὁ Ζάρας κούνησε τὸ κεφάλι και χαμογέλασε μὲ πίκρα.

—“Ὡστε ἔχω ἐλπίδα νὰ ἔρθω καὶ γεμῆτος ὑγείᾳ, εὐτυχημένος! εἶπε.

Περπάτησε λίγο ἔχοντας μικρὸ χαμόγελο στὰ χεῖλια.

—Καὶ ὅμως, εἶπε πάλι, ὅταν ἐρχόμουν, εἶδες πῶς χτυποῦσε ἡ καρδιά μου στὴ θέα κάποιας χώρας, παραλίας, ποῦ νόμιζα πῶς μοιάζει μὲ μέρος ποῦ εἶχα δεῖ σὲ μακρυνά, σὲ περασμένα χρόνια;. Τὸ ἴδιο δὲν παθαίνω ὅταν μοῦ τυχαίνει κάποια ζωγραφιά, ποῦ παριστάνει πόλη ξένη, ποῦ ποτὲ δὲν εἶδα, δὲν χτυπᾷ ἡ καρδιά μου περισσότερο καὶ δὲ νομίζω πῶς τὴν γνωρίζω, πῶς ἔχω ζήσει κάποτε σ’ αὐτὴ;. Ἴσως ἔτσι νὰ μοῦ φαίνεται καὶ εἶνε ἡ ἀρρώστεια, ἡ ἀρρωστημένη μου ψυχὴ, ποῦ τὰ βλέπει ἔτσι!. Αὐτὴ θᾶνε ἡ αἰτία!.

Ἔτσι τοῦρθε νὰ περάσει ἀπ’ τὸ μαγερεῖο, ποῦ ἔτρωγε, καὶ ποῦ εἶχε τὸν μαῦρο μὲ τὰ ψαρὰ μαλλιά καὶ τὰ σηκωτὰ χεῖλια.

Ὁ μαῦρος δὲν ἦταν ἐκεῖ καὶ ῥώτησε τί εἶχε γίνει. Τὸν εἶχανε βγάλει.

Ὁ μάγερὸς διηγότανε σὲ κάποιον καὶ ὁ Ζάρας θέλησε νὰ προσέξει. Ἄλλ’ ὁ μάγερὸς θὰ εἶχε πιεῖ περισσότερο αὐτὴν τὴν ἡμέρα, γιατί τὰ λόγια του ἔβγαιναν πιὸ ἀνακατωμένα. Τὸ ρ, καθὼς πάντα, δὲν ὑπῆρχε διόλου. Ὁ σύντροφός του καθότανε καὶ τὸν κύταζε μαρτυρικὰ κάνοντας ὅτι ἀκούει. Καὶ ἔλεγε ὁ μάγερὸς:

—Εἶχαμε φιλία ὅμως καὶ ξεῖς ἐγώ!. Αὐτὸ, εἶμαι καὶ λίγο πολὺ ἰδιότοπος!. καὶ τὸ ξέω γὼ καὶ νᾶνε αὐτὸ, ὅπως νᾶνε, δὲ μποῶ ἐγώ!.

Ἔμεινε ὁ Ζάρας λίγο. Πῆρε μιὰ ἐφημερίδα καὶ διάβασε, ἔπειτα χαιρέτησε καὶ ἔφυγε.

Πάλι θέλησε νὰ πάει ἀπ’ τὸ ἴδιο μέρος στὸ σπίτι, ἀπ’ τὸ ψήλωμα νὰ κατεβεῖ κάτω.

Τώρα ὅμως εἶδε, ὅταν ἔφθασε, τὴ θάλασσα νὰ ἀπλώνεται, τὴν πεδιάδα, ἡ γαλάζια σκέπη εἶχε τραβηχτεῖ καὶ μιὰ κορυφὴ βουνοῦ κίανου ποῦ πρόβαλλε πέρα, μακρυνά, τοῦ φάνηκε σὰ στήθος κοιμισμένης κόρης.

Ἐφαγε στὸ τραπέζι μαζὶ μὲ τὴ μητριὰ του καὶ τὰ παιδιὰ της. Δὲν μποροῦσε νὰ πεῖ ἀδελφία του.

Τοῦ εἶχε χτυπήσει τὴν πόρτα σιγὰ τὸ μικρὸ μὲ τὰ ξανθὰ

μαλλιά, ὁ Κωστάκης, καὶ τοῦ εἶπε μὲ τὴ γλυκεῖα φωνούλα του.

—Ἐλάτε, εἶνε ἔτοιμο τὸ τραπέζι.

Καὶ πῆγε συρμένος ἀπ’ τὴ φωνή, ἀλλὰ, καθὼς κατέβαινε στὴν τραπεζαρία καὶ περνοῦσε τὸν ὑποσκότεινο διάδρομο τοῦ παληοῦ σπιτιοῦ του, μιὰ χαρὰ αἰσθάνθηκε γιατί θὰ ἔβλεπε τὴ μελαχρινὴ κόρη τῆς μητριᾶς του, μὲ τὸ ἀδύνατο πρόσωπο καὶ τὰ μαῦρα μάτια....

Σούφρωσε τὰ φρύδια καὶ δοκίμασε νὰ θυμώσει, ἀλλ’ εἶχε φθάσει.

Ἡ σκοτεινὴ ματιὰ τῆς μητριᾶς του στηλώθηκε πάνω του.

—Καθῆστε!. τοῦ εἶπε κ’ ἔφυγε.

Ἀντικρὺ του καθόταν ἡ Κούλα. Τοῦ ἔρριξε μιὰ ματιὰ καὶ εὐθὺς κατέβασε τὸ βλέμμα στὸ τραπέζι καὶ μὲ τὰ δάχτυλα χτύπησε τὸ πιάτο της.

Ἡ ποδιά της φούσκωνε στὸ στήθος της πολὺ, πολὺ...

Ὅταν γύρισε στὸ δωμάτιό του ἦταν ξαναμμένος, ταραγμένος καὶ ἄρχισε νὰ βρίζει τὸν ἑαυτὸ του. Ἄλλ’ ἡ κόρη ἦταν ἐκεῖ σὰ νὰ τὸν ἀκολουθήσει, ἡ ματιὰ της τὸν ἔκαιε καὶ ἡ ποδιά της φούσκωνε πολὺ, πολὺ στὸ στήθος. Καὶ βρῆκε τώρα πῶς ἔμοιαζε στὸ σχῆμα μὲ τὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ, ποῦ εἶχε δεῖ, ἀπ’ τὴν ἀνηφοριὰ τοῦ δρόμου, νὰ προβάλλει μακρυνά καὶ πέρα ἀπ’ τὴ θάλασσα.

Ἦθελε νὰ μὴν τὴν σκέπτεται, ἀλλ’ εἶδε νὰ τοῦ κρατᾷ δυνατὰ τὸ νοῦ ἢ νὰ ἔχει θρονιαστεῖ τόσο λαμπερὰ σ’ αὐτὸν, ποῦ τίποτα ἄλλο δὲν μποροῦσε νὰ σταθεῖ, νὰ περάσει καὶ ταράχτηκε πολὺ καὶ κινήθηκε μὲς τὸ δωμάτιό του, ἔπειτα ὤρμησε νὰ κατεβεῖ κάτω. Σταμάτησε ὅμως στὴ μέση τῆς σκάλας.

Μιὰ σκηνὴ τοῦχε ἔρθει στὸ νοῦ, ποῦχε δεῖ στὴν πατρίδα τοῦ θεῖου του.

Ἦταν πολλοὶ καὶ πῆγαιναν ἀντάρτες. Κρατοῦσαν μιὰ σημαία στολισμένη μὲ μυρτιές, καὶ πηδούσαν ἕνα χαντάκι κ’ ἐμπαιναν σὲ μιὰν ἀυλὴ, ὅπου ὑπῆρχανε δωμάτια, καὶ ὅπου ἕνα μὲ ψαρὰ μαλλιά, ξεσκούφωτος, τοὺς κερνοῦσε κρασί, ποῦ ἔβγαζε ἀπὸ σταμνὶ κόκκινο. Ἀπ’ ἕνα ἀπ’ τὰ δωμάτια ἐπρόβαλε καὶ

κύταξε ἡ μελαχρινὴ κόρη τῆς μαύρης, ἔχοντας κοντὰ τῆς ἓνα κοριτσάκι, ποῦ λεγόταν Εὐχαρη.

Σταμάτησε τὴν ἐνθύμηση.

— Μὰ πότε συνέβηκε αὐτό; ρώτησε τὸν ἑαυτὸ του καὶ ζήτησε νὰ θυμηθεῖ, ἀλλὰ δὲν μπόρεσε.

Τὸ κοριτσάκι ὅμως, ποῦ λεγόταν Εὐχαρη;... Κ' εἶχε πεθάνει ἔπειτα, ἀφοῦ πρῶτα βουβάθηκε. Αὐτὸς εἶχε πάει στὴν ἀρχὴ τῆς ἀρρώστειας του καὶ τὸ εἶδε... Μ' ὅλη τὴ λύπη, ποῦ ἔβλεπε νὰ αἰσθάνεται γι' αὐτό, δὲν μπορούσε νὰ θυμηθεῖ, ἂν ἤξερε στὴν πατρίδα τοῦ θείου του κανένα κοριτσάκι νὰ τὸ λένε Εὐχαρη καὶ νὰ πέθανε, ἀφοῦ βουβάθηκε πρῶτα.

Ἐπλάγιασε. Εἶχε κρυάδες, ἔπειτα, σὲ λίγο, ἔκαιε ὅλος. Καὶ ζητοῦσε νὰ κοιμηθεῖ, νὰ κοιμηθεῖ. Ὁ ὕπνος ὅμως μόνε γιὰ μιὰ στιγμή τὸν ἔπαιρνε καὶ τὸν ἄφινε.

Σ' ἓνα ἀπ' αὐτὰ τὰ μικρὰ βυθίσματα εἶδε τρία πράγματα ποῦ ἀνακατωνόντουσαν καὶ ἄλλοτε φαινόνταν πῶς ἦτανε τὸ ἓνα καὶ ἄλλοτε τὸ ἄλλο.

Ἐνα στύλο ξυλένιο γδαρμένον, ἓναν τοῖχο χαλασμένο καὶ ἓνα πρόσωπο κόρης καταστρεμένο καὶ κείνος ποῦ τὰ κατὰστρεψε νὰ ἦταν αὐτὸς, ἀλλ' ὄχι μὲ μορφὴ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀλόγου!

Ἐστερα πάλι εἶδε πῶς βρισκότανε στὸ νεκροταφεῖο καὶ ἦτανε τὸ χῶμα κεῖ μαῦρο, κατάμαυρο καὶ ὄλο βόλους. Οἱ ἐνκροδάφτες χτυπούσανε μὲ τὰ τσαπιά τοὺς μαύρους βόλους, ποῦ εἶχανε γίνε ἀπὸ καμμένα κορμιὰ ἀνθρώπων, καὶ τοὺς ἔκαναν σκόνη. Ἐνας ἄνεμος ἔγινε καὶ ἡ σκόνη αὐτὴ ὑψώθηκε καὶ γέμισε τὸν ἀέρα.....

Τὴν ἄλλη μέρα σηκώθηκε καλά. Εἶχε κοιμηθεῖ τὴ νύχτα, ἓνα βαρὺ, βαρὺ ὕπνο, ποῦ τὸ πρῶτ' αὐτοῦ χτυπήσανε τὴν πόρτα γιὰ ξυπνήσει.

Καὶ ἔβλεπε κείνη τὴ στιγμή πῶς βρισκότανε σὲ ἐκκλησιά, ὅπου ὑπῆρχε, ὅπως στὰ θέατρα, ἓνα μέρος ψηλὸ, ἓνα πάλκο γιὰ τὴ λειτουργία. Δεσποτάδες ἔμπαιναν μέσα, ὁ ἓνας πίσω ἀπ' τὸν ἄλλον.

— Νὰ, καὶ ὁ Ἄφωνος!... ἀκούστηκε μιὰ φωνὴ νὰ λείει.

Καὶ εἶδε ἓνα φεῖδι μεγάλο καὶ χονδρὸ σὰν ἀνθρώπος, ὄρθιο τὸ μισό, νὰ βγαίνει φορῶντας δεσπότη ροῦχα...

Αὐτὸς, ποῦ τὸν ξύπνησε, ἦταν ὁ πατέρας του, ποῦ, καθὼς ἔμαθε ἔπειτα ὁ Ζάρας, δὲν εἶχε κοιμηθεῖ ὅλη τὴν νύχτα.

— Πῶς εἶσαι; ρώτησε τὸ γιό του.

Αὐτὸς θύμωσε, θύμωσε, γιατί εἶδε νὰ τὸν κυτᾶζει μὲ ἀγάπη.

— Καλά!. τοῦ ἀπήντησε καὶ γύρισε τὸ κεφάλι ἄλλοῦ.

— Ἐρχεσαι μαζί μου;

Ἡ κόρη τῆς μητριᾶς του φάνηκε στὸ νοῦ του.. ἀλλ' εἶπε:

— Ναί, θὰ ἔρθω!. Πηγαίνετε καὶ θὰ ἔρθω!.

Ἐκανε νὰ φύγει ὁ πατέρας του, ἀλλὰ στάθηκε.

— Τὸ κεφάλι σὲ πονᾷ διόλου τώρα; ρώτησε.

— Ὁχι, διόλου!.

Πάλι τὸν κύταξε ὁ πατέρας του καὶ ἔφυγε.

Αὐτὸς σηκώθηκε καί, ἀφοῦ ντύθηκε, κατέβηκε κάτω.

Στὸν κῆπο ἀκούσε ὀμιλίες κ' ἔσκυψε ἀπ' ἓνα παράθυρο καὶ εἶδε.

Ὅλοι ἦτανε στὸν κῆπο καὶ κοντὰ στὴν πόρτα, καὶ ἀγοράζανε γυαλικά ἀπ' ἓναν Ἑβραῖο μὲ κοκκινωπὰ γένεια.

Εἶδε τὴν Κούλα νὰ στέκεται μὲ τὸ δάχτυλο στὸ στόμα. Τὸ στήθος τῆς φούσκωνε τὴν ποδιά τῆς..

Ταράχτηκε καὶ μπῆκε μέσα καὶ ἀνέβηκε στὸ δωμάτιό του.

— Πάει, πάει, δὲ θὰ φύγω, δὲ θὰ φύγω!. Θὰ φύγεις, θὰ φύγεις!. Ναί!. Μὰ πῶς νὰ κάνω;. Ἐλεγε.

Ἀλλὰ μὴν ἦταν αὐτὸ μιὰ ἐκδίκηση ἐναντίον τῆς μητριᾶς του ἀπ' τὴν ψυχὴ τῆς μάνας του, ἂν ἔκανε ἐρωμένη τὴν κόρη τῆς ἐχθρᾶς τῆς;. Μὰ θὰ ἦτανε δυνατὸ αὐτό, ἀφοῦ αὐτὴ ἔξερε πῶς αὐτὸς πάσχει;. Καὶ ἔπειτα θὰ τὴν ἄφηνε;. Μποροῦσε μόνον ἐρωμένη νὰ τὴν ἔχη;. Πράγμα ποῦ ποτὲ δὲν θὰ τὸ ἔκανε!.

Σούφρωσε τὰ φρύδια καὶ προσπάθησε νὰ θυμώσει, γιατί τοῦ φάνηκε πῶς προσπαθοῦσε νὰ γελάσει τὸν ἑαυτὸ του καὶ τὴν ψυχὴ τῆς μάνας του μαζί, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε. Ἡ μορφὴ τῆς κόρης μὲ τὸ σταρένιο χρῶμα, ἦταν ἐμπρὸς του, τὸ στήθος τῆς φούσκωνε τὴν ποδιά τῆς..

— Θεέ μου!. Μὰ πῶς νὰ κάνω;.

Πάνω σ' αὐτὰ του τὰ λόγια τρόμαξε. Τοῦ φάνηκε πῶς ἦτανε νεκρὸς, καὶ αὐτοὶ ποῦ ἦτανε κάτω, ἡ κόρη ἢ ἡ μάνα, τὰ παιδιὰ

δὲν θὰ τὸν βλέπανε, γιατί αὐτὸς ποῦ γύριζε κεῖ και ἔβλεπε και αἰσθανόταν, ἦταν ἡ σκιά του, ἡ σκιά τοῦ πεθαμένου Ζάρα.

Πῶς ταραχτήκε ὁ νοῦς του, σάλεψε, πέταξε λάμπες!. Ὡρμησε κάτω για νὰ βρεῖ κάποιον νὰ τοῦ μιλήσει και νὰ βεβαιωθεί πῶς δὲν εἶτανε νεκρός.

Ἄκουσε ὀμιλίες και γέλια, καθὼς γρήγορος περνοῦσε τὸν ὑποσκότεινο διάδρομο, και εἶδε νὰ μπαίνουν κρατῶντας βάζα, ποτήρια ἢ μητριὰ του, ἢ Κούλα και τὰ παιδιά.

— Ψωνίσαμε!. τοῦ λέει ἡ μητριὰ του για κύτα, σ'ἀρέσει;. Και τοῦ ἔδειξε ἓνα βάζο κρυσταλένιο.

Αὐτὸς τὸ πῆρε νὰ τὸ δεῖ χωρὶς νὰ ἔχει διόλου ὄρεξη.

— Πολὺ ὠραῖο!. Πολύ!. Και πόσο; ῥώτησε κάνοντας ὅτι τὸ προσέχει.

Ἡ κόρη στεκότανε σιωπηλὴ κρατῶντας ἓνα ἄλλο βάζο. Τὰ μάτια τους ἀντικρισθήκανε. Τοῦ φάνηκε νὰ εἶδε σ'αυτὰ μιὰ ἀχτίνα.. Τὸ κοκκίνισμά της ὅμως τὸ εἶδε καλά.

Ἡ χαρὰ τὸν ἐπνίξε και θάρρος τοῦ ἦρθε.

— Πολὺ καλά! εἶπε στὴ μητριὰ του δίνοντάς της τὸ βάζο.

Ἐπειτα στράφηκε στὴν κόρη.

— Για νὰ δῶ κι'αὐτό!. τῆς εἶπε.

— Ὅριστε!. τοῦ εἶπε αὐτὴ μὲ εὐγένεια και τοῦ τὸ παρυσίασε.

Εἶδε τὰ δάχτυλά της, ποῦ ἦταν μικρὰ και σὰν κερένια. Τὰ δάχτυλά του ἀγγίξανε τὰ μικρὰ κεῖνα δάχτυλα και τὰ αἰσθάνθηκε σὰ νὰ τὸν κάψανε.

— Ἐξοχο εἶνε!. εἶπε κυτᾶζοντας τὸ βάζο.

Ἡ μάνα εἶχε προχωρήσει μέσα. Ὁ μικρὸς Κωστάκης ἦρθε και τοῦ ἔσερνε τὸ σακκάκι.

— Ἐξοχα ἀγόρασε!. Νά!. Ἐτσι πάντα νὰ ἀγοράζεις!. τῆς εἶπε και τὴν κυτᾶξε γλυκά.

Κοκκίνισε και μὲ χαμόγελο ἔσκυψε τὸ κεφάλι και ἔφυγε.

Στάθηκε και τὴν κυτᾶξε κρατῶντας τὸν Κωστάκη ἀπ' τὸ χέρι. Ἄλλὰ και αὐτὴ, καθὼς ἔμπαινε στὴν τραπεζαρία, γύρισε λίγο τὸ κεφάλι της και τοῦ ἔρριξε μιὰ ματιά!

Βάδιζε στὸ δρόμο ξαναμμένος. Ἦθελε νὰ μαζέψει τίς σκέψεις του, νὰ μὴν πῆγαινε ἔτσι...

— Μὰ κάνει; ἔλεγε. Μὰ ἔκανε ἢ μάνα της, ποῦ φιλοῦσε τὸν

πατέρα μου; Δὲν ἦταν τρομερὴ ἁμαρτία τοῦ φιλοῦσε ὁ πατέρας μου τὴ μάνα της;. Μάνα μου . πάει!. Τὶ νὰ κάνω;. .

Καθὼς περνοῦσε τὸν κῆπο εἶχε δεῖ τὴν Κούλα νᾶνε στὸ παράθυρο και νὰ τὸν κυτᾶζει. Τοῦ φάνηκε πῶς γι'αὐτὸν εἶχε βγεῖ και ἔτσι χωρὶς νὰ σκεφθεῖ ἔφερε τὰ δάχτυλά του στὰ χεῖλια..

Βρέθηκε στὸ κατάστημα τοῦ πατέρα του. Ἄμα τὸν εἶδε αὐτὸς σηκώθηκε.

— Σὲ θέλω!. τοῦ εἶπε και τὸν ἔσυρε παράμερα.

— Ἄκουσε δῶ!. Αὐτὲς τίς μέρες, ἄρχισε νὰ τοῦ λέη μὲ ὕφος σοβαρὸ και μὲ λίγο σουφρωμένα φρύδια, θὰ σοῦ παραδώσω τὴν περιουσία τῆς μάνας σου!. Μπορεῖς νὰ ζεῖς και μόνος, ὅπως θέλεις!. Εἶνε ἀρκετὴ, θὰ τὸ ξέρεις ἀπ' τὸ θεῖο σου!. Για τὸ σπίτι, ἂν θέλεις, θὰ σοῦ δίνω και νοῖκι!.

Ὁ Ζάρας εἶχε ζαλιστεῖ, χαρὰ, λύπη μέσα του πηδοῦσαν.

— Ὅχι, ὄχι!. δὲ θέλω νοῖκι!. εἶπε, για τὸ Θεό!.

Θὰ ἔλεγε και ἄλλα, πῶς δὲν ἠθελε τὴν περιουσία, πῶς.. ἄλλὰ κρατήθηκε. Τὸ πρόσωπο τῆς Κούλας δυνατὰ, δυνατὰ φαινότανε και χανότανε πάλι μὲ γρηγοράδα τρομερὴ.

Πάλι γύρισε πίσω, πῆρε τὸ δρόμο τοῦ σπιτιοῦ.

Ἦταν ὅμως πιὸ ξαναμμένος και ὅσο πῆγαινε ζητοῦσε κάτι νὰ σκεφθεῖ, ζητοῦσε κάτι νὰ ἡσυχάσει, ποῦ σὰν μεγάλη τρικυμία ἄρχισε νὰ ταραξεται, ποῦ σὰν νερὰ πλημμύρας φούσκωνε, φούσκωνε..

— Πάλι τὰ ἴδια. πάλι τὰ ἴδια!. Ἐλεγε κάποτε. Και βάδιζε γρήγορα, γρήγορα.

Ξαφνικὰ αἰσθάνθηκε πάλι τὸν Ζαγκάρδα, τὸν εἶδε πάλι σ' αὐτόν, αὐτὸς νᾶνε ὁ Ζαγκάρδας..

Τότε, μὲ ἄλλη ταραχὴ τοῦ τοῦ ἦρθε, σὰν κάτι, μιὰ σκέπη, νὰ τραβήχτηκε ἀπὸ πάνω του, νὰ ἔπεσε μὲ πόνο, εἶδε ὅλα γύρω του νὰ ἀλλάζουνε και νὰ φωτίζονται μὲ θαμπὸ κίτρινοπὸ φῶς, ἔπειτα μιὰ γρηᾶ νὰ στέκεται στὴ μέση τοῦ δρόμου και νὰ τοῦ λέει δείχνοντάς του πέρα.

— Ἐκεῖ, ἐκεῖ!.

Και χάθηκε. ἔφυγε μὲ μιᾶς.

Ἐνα φῶς ἔλαμψε μακριά, ὅπου τοῦ ἔδειξε, σὰ μέσα σὲ βαθὺ δάσος σκοτεινὸ, και κινήθηκε..

— Ὅχι!. ἔκανε αὐτὸς παλεύοντας νὰ κρατηθεῖ και νὰ μὴν τρέξει κοντὰ στὸ φῶς, ποῦ ἔλαμπε μέσα στὸ σκοτεινὸ δάσος και

κουνιότανε. Ἄλλ' ἄλλες μορφές, ἄλλες ἔβγαιναν, ξεφύτρωναν ἀπὸ παντοῦ, μὲ μιὰ κίνηση σὰ νὰ θέλανε νὰ τοῦ ποῦνε, νὰ τοῦ μιλήσουνε. Καὶ ὅλες τις ἤξερε, τοῦ ἦτανε γνωστές του, ἢ κάθε μιὰ κάτι περασμένο τοῦ θύμιζε...

Εἶχε φθάσει ὅμως κοντὰ στὸ σπίτι του καὶ ἀπ' τὴν ἀνοιχτὴ πόρτα, ποῦ βρῆκε, ὄρμησε στὸ βαθὺ κῆπο. Ἄλλ' οἱ μορφές τὸν ἀκολουθήσανε καὶ κάτι τοῦ λέγανε, ποῦ αὐτὸς δὲν ἤθελε, κρατιότανε νὰ μὴν ἀκούσῃ. Προσπαθοῦσε νὰ παλέψῃ, νὰ βγεῖ ἀπ' αὐτό, ποῦ τὸν κύλωνε, τὸν ἔσφιγγε, ζητοῦσε νὰ τὸν ἄφηνε. Ἄλλὰ νά, πάνω σουτό, ἓνα κοριτσάκι βγήκε ἀπ' τὰ δέντρα καὶ ὄρμησε, τὸν ἄρπαξε ἀπ' τὸ χέρι καὶ κάτι τοῦ λέει.

Ἡ Κούλα, ἡ Κούλα!. Τὴν γνώρισε. Δὲν μπορούσε ὅμως καλὰ νὰ ἀκούσει τί τοῦ ἔλεγε, ὁ νοῦς του γέμιζε ἀπ' τις φωνές τῶν ἀνθρώπων, ποῦ τὸν ἀκολουθοῦσαν. Τὸ κτρινωπὸ, θαμπὸ φῶς, ποῦ εἶχε πέσει, σὰν ἀπὸ ἄλλη ζωὴ νὰ βρισκόταν κυκλωμένος τοῦ φαινότανε. Καὶ ἡ φλόγα, ποῦ ἔλαμπε μέσ' τὰ κλαδιά, τοῦ ἔσερνε τὸ βλέμμα.

— Ἐκεῖ, ἐκεῖ!. τῆς ἔλεγε.

— Ποῦ;.

Καὶ κύταξε κι' αὐτὴ.

— Μὰ δὲν εἶνε τίποτα, δὲν εἶνε τίποτα!. τὴν ἄκουσε νὰ τοῦ λέει, ἔλα δὲν εἶνε τίποτα!. Γύρισε τὸ κεφάλι σου!.

Ἡ φωνὴ τῆς μουσικὴ ἀρμονία, γλυκεῖα, φωτεινὴ ἔμπαινε στὸ θολωμένο νοῦ τοῦ σὰ νὰ ἔσχιζε, νὰ ἔδιωχνε πηχτὸ σκοτάδι.

— Ἐλα δὲν εἶνε τίποτα!. μὴν κυτᾶζεις!.

— Κούλα μου!.

Δὲν ἦταν αὐτὸς, ποῦ μιλοῦσε. Θυμήθηκε ὅμως. Ὁ νοῦς του καθάριζε καὶ τὸν ἔνοιωθε, ἔνοιωθε νὰ φεύγῃ ἢ ζᾶλῃ σὰ σύννεφο μαῦρο, ποῦ τὸ διώχνει δυνατὸς ἄνεμος.

Τὸ κτρινωπὸ φῶς εἶχε χαθεῖ.

— Ἡ μητέρα σου;.

— Εἶνε ἔξω μὲ τὰ παιδιὰ!.

Τῆς ἔσφιγγε τὸ χέρι καὶ τοῦ τὸ ἄφινε, τὸ ἄφινε, τῆς τὸ φίλησε, φίλησε τὰ δαχτυλάκια τῆς καὶ δὲν τὸ τράβηξε..

— Μάνα μου, μανίτσα μου, εἶπε μὲ τὸ νοῦ του, συχώρεσέ με, δὲ φταίω!.

Δημοσθένης Ν. Βενιζελῆς.

Δὲν πιστεύω.

Μὲ τὰ βαθειὰ τῆς μάτια αὐτῆ μοῦ τάζει
στὴ χώρα νὰ μὲ πάει τῶν δραμάτων,
προφήτισσα τῶν τρυφερῶν θαμάτων
τῆς ἀγάπης, ποῦ μέσα τῆς φωλιάζει.

Μὰ ἐντὸς μου ὁ νοῦς μου πάντα ἀναταράζει
σὰν καράβι στὴν ὄρμη τῶν κυμάτων
καὶ θαρμένος, στὴ γῆ τῶν δραμάτων
δὲν πιστεύει, ποῦ ἐκείνη μὲ φωνάζει.

Κ' ἔτσι τοῦ κάκου μὲ ξαφνιάζεις, κόρη,
καθὼς τρομάζει τὰ σκοτεινὰ νέφη
σὰν τὰ τινάζει τοῦ Φοίβου τὸ δόρυ.

Κ' ἐμένα μαῦρος λογισμὸς μὲ θρέφει
καὶ γυρτὸς κλαίω μὲ τὸ κύμα ἀντάμα
στὸ περιγιάλι τῆς ζωῆς τὸ δράμα.

B. Ἐλεγάς

Πόλεμος.

Σ' ἄτι ἀράθυμο, ὡς κρούει τὴ γῆ καὶ ρατίζει,
κόσμους κι' αἰῶνες τὸ διάβα σου τυλίγει·
κι' ὡς βροντᾷ τ' ἀστραπένιο του καλίγι,
τῶν φυλῶν τὰ καρδιόχτυπα ρυθμίζει.

Γαύρη ἢ νιότη ρουφᾷ ἀπ' τὸ ρωγοβύζι
τῆς ἀντρίας, σὲ κρουστὸ κύμα ποῦ πνίγει,
τὴν πιδ ἀκράτη ζωὴ καί, ἰσόθεη, μπήγει
τὴ σημαία σου τοῦ ὀνείρου μετερίζει.

Μεσ' στοῦ Πόνου ἀναδεύουν τὰ ρημάδια,
ἀπ' τῆς Δόξας τὰ δάκρια ὀλανθισμένα,
παρηγορίας τὰ Παραμύθια χᾶδια.

Κι' ἀπ' τὰ ρατσματά σου, ἀξίας πλάσης γέννα,
μέσ' στοὺς κάμπους πετιοῦνται κι' ὡς σὰ οὐράνια
τῶν παρθένων χυμῶν τὰ συντριβάνια.

Κατευόδιο.

Στὸ καλὸ. Κι' ἄς σοῦ στρώσουν τὰ ὄνειρά μου
μαδημένα τῆ στράτα· ἄβρὸ μαϊστράλι,
τὸ πανί σου γιὰ τ' ἄγνωστο ἀπρογιάλι
πρῦμα ἄς φουσκώνουν τὰ στενάσματά μου.

Τῆ βαρετῆ ἱστορία σὰ ροδοστάμου
κρουνοῦ τὸ γέλιο θὰ σοῦ σβήσῃ ἀγάλι.
Στὸν ἥλιο τῆς μορφιάς σου ὡς δροσοστάλι
πιὰ δὲ θὰ λάμπῃ ἀνάτρομο ἡ καρδιά μου.

Σὰ θὰ πλανιέται στὸ ἔρμο περιβόλι
μὲ τὸ δάχτυλο ἢ θύμῃση στὰ χεῖλη,
καὶ στολισμένο ξεψυχάει τὸ δεῖλι,

μέσ' στὴν ψυχῆ, ὡς δροσιά, θὰ δέχομαι ὅλη
τὴν ἀνείπωτη ὀδύνη κι' ὠραῖσμένη
τῆς βραδιάς, ποῦ μοιραῖα καὶ ἀργὰ πεθαίνει.

Σπονδή.

Τῆς χαρᾶς τὸ ποτήρι, Ἥλιε, σοῦ ὑψώνει
ἡ νιότη μου, ἄξιο τοῦ φωτός σου χτίσμα·
Δὲν τὸ τρύγησε ἡ Λήθη· καὶ στὸ σεισμό
τοῦ ἀφροῦ του ἀρχαῖοι καὶ νέοι λαμπρίζουν χρόνοι.

Τί κι' ἂν, μυγάρια, οἱ διαλογές κι' οἱ πόνοι
τ' ἄγνὸ κρασί φτεροκοποῦν μὲ πείσμα·
τ' ὄνειροθρόφο ἐντός του ἔβγα σου ἡ δύσμα
σὰ σὲ ρουμπίνι ἀκράτο πάντα λυώνει.

Τοῦ ρόδου ζούλια ἡ ἔνδοξη δαφνούλα
τί κι' ἂν στοῦ βάλτου ἐφούντωσε τὰ βρώμια
μέσ' στὶς συρτές χελῶνες καὶ τὰ βροῦλα·

στὴν κόμη ἡ νιότη ἀνάπλεξέ την, καὶ ὁμοια
ρήγισσα, ὁ λαὸς ποῦ μεργιάζει ὡς θωρᾶ τη,
πρὸς τὸ λαμπρό σου ἀνηφοράει παλάτι.

Κώστας Κόντος

Τραγωδία.

Μὲ γέννησε ἡ κακούργα ἡ μάνα μου
καὶ πέταξέ με νὰ χαθῶ στοὺς δρόμους...

Στὰ δεκαπτὰ μου ὁμορφα χρόνια ἐγὼ ἡ κουτῆ,
ἡ ἀθώα, γυρνώντας ἔρμη, ξεσκισμένη,
τῆ συναντῶ τῆ σκύλα καὶ ρωτῶ, γιὰτί
μὲ γέννησε νὰ ζῶ δυστυχισμένη.

Κι' αὐτῆ ἡ ἀστόχαστη μοῦ λέει σιγὰ στ' αὐτί:

— «Ρώταε τὸ μεσημέρι, κόρη, νὰ σοῦ εἰπῇ,
μιά μέρα ποῦ πνιχτὸ ἔβραζε τὸ κάμα,
ρώταε τῆ νύχτα, κόρη, τὴν ἀδιάντροπη,
νὰ μάθῃς ποῖ εἴταν τὸ μεγάλο θάμα.

«Ρώταε τὴν ὥρα τοῦ ὀργισμένου μεθυσιοῦ
ποῦ σταματάει τοῦ λογισμοῦ τῆ στράτα,
κι ἂν θῆς τὸ τέλος τοῦ παλιοῦ παραμυθιοῦ.
Ρώτησε τὰ χαλίνωτά σου νιάτα.»

Καὶ ρώτησα τὸ μεσημέρι νὰ μοῦ εἰπῇ,
μιά μέρα ποῦ πνιχτὸ ἔβραζε τὸ κάμα,
καὶ ρώτησα τῆ νύχτα τὴν ἀδιάντροπη
νὰ μάθω ποῖ εἴταν τὸ μεγάλο θάμα.

Καὶ τῆ στιγμῆ τοῦ φρενιασμένου μεθυσιοῦ
ποῦ δίχως χαλινάρι τὸ κορμί περπάτα,
τὸ μαῦρο τέλος τοῦ παλιοῦ παραμυθιοῦ
μοῦ τῶμαθαν τὰ φράτα μου τὰ νιάτα...

Μίλτος Κουντουρᾶς.

Στὸ θάνατο τοῦ Εὐριπίδῃ Ἐλευθεριάδῃ.

Στὴν τίμια ζωῇ, ποῦ ἔχει διαβῆ μεστή κι' ἀγνή καὶ φωνεινῇ,
 ποῦ εἶχε βαθιὰ πιστέψει
 στὴν Ἀρετῇ, στὴν ἀξία ζωῇ, ποῦ ἀρμόνισε γερὸ κορμὶ
 μὲ ἰσόρροπη μιὰ σκέψη,

μιὰ Τέχνη θ' ἄπρεπε σεμνῇ, γιὰ νὰ ὑμνηθῆ ταιριαστικά,
 κρατώντας τὴν ὀδύνη
 μιὰ στήλη νὰ τῆς στήση ἀπλή, στήλη γερῇ κ' εὐγενικιά.
 Μὰ ὦμέ! καημοὶ καὶ θρηνοὶ,

φουσκώνει ἡ ὀδύνη ποταμὸς κι' ἀνεργὰ πέφτουμε, βαριά
 τὰ χέρια τοῦ τεχνίτη,
 — ἀλλί! ἡ καντήλα ἔχει σβηστή κι' ἀπλώθη μαύρη ἡ συφορὰ
 στὸ ρημαγμένο σπίτι —

γιατ' εἶν' ἡ μοίρα μου βαρειά, μέσα στὴν ἔρμη ξενιτειά
 νὰ σὲ θρηνώ ἐγὼ μόνος
 — ἀλλί! καημοὶ καὶ σπαραγμοὶ — καὶ κλάψα ἀκράτητη ξεσπᾶ
 μεσ' ἀπ' τὰ στήθια ὁ πόνος.

Μελικέρτης.

Ἀπὸ τὰ «Ἐρείπια»

Ὑπαιπα.

Οἱ ἀρματοδρόμοι ἐπέρασαν τὸν κάμπο τὸν πλατὺ
 γιὰ νέους θριάμβους μάχονται στοῦ Τμῶλου τ' ἀκροπλάτια,
 μὰ ξάφνου τάχα ποῖς καημὸς καὶ πόθος τοὺς κρατεῖ
 σκλάβους σὲ Ἀσταρτικά κορμιὰ καὶ λιγωμένα μάτια ;

Θειάτειρα.

ᾠ! ἐσύ, ποῦ πρώτη ἐρράγησες τὸλόχρυσο ποτήρι,
 σ' ἔλα τὰ χεῖλη ποῦ ἔσταξε τὸ πιδ γλυκὸ πιότι,
 πόσοι βουβοὶ σταθῆκανε τριγύρα σου μαρτύροι
 κάποιων Θεῶν ποῦ φεύγανε μπρὸς στὸν καινούριο Θεό!

Κώστας Μισσηλίδης.

Τυρταίου

Πολεμικὴ ὑποθήκη.

Δὲ μελετάω τὸν ἄντρα ἐγὼ μηδὲ τὸν λογαριάζω,
 κι' ἂν εἶνε αὐτὸς στὸ τρέξιμο στὸ πάλεμα αὐτὸς πρῶτος,
 καὶ Κύκλωπας στὴ δύναμη καὶ Κύκλωπας στὸ μπί,
 κι' ἂν τὸ Βοριά ἀπ' τὴ Θράκη αὐτὸς νικάη στὴ γληγοράδα,
 καὶ ξεπερνάη στὴν ὁμορφιά τοῦ Τιθωνοῦ τὰ κάλλη,
 κι' ἂν ἔχη βιὸς περσότερο ἀπ' τὸ Μίδα ἀπ' τὸν Κινύρα,
 κ' εἶνε ἀπ' τὸ γιδ τοῦ Τάνταλου πιδ βασιλιάς μεγάλος,
 πιδ δυνατὸς, καὶ στὴ λαλιὰ γλυκότερος τοῦ Ἀδράστου,
 καὶ δόξα ἂν ἔχη περισσή,... μὰ εἶνε στὴ μάχη ἀνάξιος.
 φαίνεται αὐτὸς ἀπόλεμος μὲ δίχως θάρρος ἄντρας,
 ποῦ δὲ βαστάξῃ βλέποντας τοὺς ματωμένους φόνους,
 καὶ τοὺς ὀχτροὺς δὲν ὀρεχτῆ, σιμὰ τους ὄντας εἶνε.
 Πρῶτη ἀρετῇ πρῶτη ἀντριά λογιέται αὐτὴ στὸν κόσμον
 καὶ γιὰ τὸν ἄντρα, ποῦνε νιός, ἡ πιδ μεγάλη δόξα.
 Δόξα κοινὴ γιὰ τὸ λαὸ μαζί καὶ γιὰ τὴν πόλην,
 σὰν ἄντρας νὰ σταθῆ κανεῖς, ριζώνοντας τὰ σκέλια,
 μὲς στοὺς προμάχους κι' ἄτιμο φευγιδ νὰποξεχάνη,
 παίρνοντας θάρρος καὶ καρδιὰ καρτερικιά στὰ στήθια,
 στὸ πλάγι του τὸ σύντροφο μὲ λόγια νὰ γκαρδιώνη·
 νὰ, παληκάρι ἀτρόμητο, γερὸς γιὰ πόλεμο ἄντρας!
 γυρίζει τῶν ὀχτρῶν μὲ μιᾶς τοὺς λόχους, στὴ φευγάλα,
 τοὺς δυνατοὺς, καὶ συγκρατᾶ τῆς μάχης τᾶγριο κῦμα.
 Κι' ἔποιος μέσα στοὺς πρόμαχους κοίτεται σκοτωμένος,
 ἀφοῦ κοντάρια ἀμέτρητα τῆ στέρια τοῦ περάσαν
 ἀσπίδα, τὰ τσαπράζια του καὶ χώθησαν στὰ στήθια,
 δοξάζει αὐτὸς τὸν τόπο του, τὸν κόσμον, τοὺς γονιούς του,
 κι' ἔλοι τους τὸν θρηνολογᾶν ἀντάμα νιοὶ καὶ γέροι,
 μὲ πόθο πολυστέναχτο τὸν θάφτει ἡ πᾶσα πόλην·
 τὸ μνημᾶ του δὲν τὸ ξεχνᾶ καὶ τὰ παιδιὰ του ὁ κόσμος
 καὶ τῶν παιδιῶν του τὰ παιδιὰ καὶ τὸ στερνὸ του γένος,
 πάντα θὰ ζήσῃ ἡ δόξα του μαζί καὶ τὸνομά του,
 γιὰ πάντα μένει ἀθάνατος κι' ἄς τὸν κρατᾶ τὸ χῶμα,
 τί εἶταν ὁ πρῶτος κέπεσε στὴ μάχη πολεμώντας

τὸν Ἄρη, γιὰ τὸ σπίτι του γιὰ τὴ γλυκεῖα πατρίδα.
 Τὴ μοῖρα τοῦ σκοταδεροῦ θανάτου σὰ ξεφύγη,
 καὶ νίκη αὐτὸς μὲ τὸπλο του κερδίση καὶ καμάρι,
 μύριες τιμὲς τὸν καρτερᾶν στὴν πόλη, μύριες δόξες.
 Καὶ γέρος, ξεχωρίζει αὐτὸς μὲς στοὺς ἀστοὺς, κι' οὔτε ἕνας,
 νὰ θῆ τὸν βλάφτη, δὲν κοτᾶ ἀπὸ σέβας κι' ἀπὸ ἀγάπη,
 κι' ἀπ' τὰ καθίσματα ἔλοι τους γιὰ χάρη του τραβιῦνται,
 θὲς ἄντρες νιοὶ θὲς ἴδιοι του στὰ χρόνια θὲς πιδὸ γέροι·
 καὶ τὴ ζωὴ πιά σὰ χαρῆ στὸν Ἄδη κατεβαίνει.
 Καὶ τώρα αὐτὴ τὴν ἀρετὴ κάθε ἄντρας ἄς πασκίση,
 νὰ τὴν περνᾶη στὸν πόλεμο, στὴν ἄκρη τῆς νὰ φτάνη.

Δῆμος Βερενίκης.

Ἑλίψη.

Χυνόπωρο τῶν πόθων μου,
 τώρα ἀγροικῶ τὸ πέρασμά σου,
 μέσ' στὴν ψυχὴ μου ὄνειρα σέπονται
 σὰν τὰ ξερόφυλλα τοῦ δάσου.

Στὸν πεθαμένο κάμπον ὀλομόναχος
 ποὺ τότε ρημαδιάζει ὁ ἀέρας,
 τώρα ἐρχομένος καρτερῶ
 τὴ σκοτεινὴ δύση τῆς μέρας.

Τὰ μάγια βλέπω ποὺ ἀναλύθησαν,
 Κλειστὲς πιά οἱ μυστικὲς οἱ θύρες
 ἀνοιχτοπρόσωπες πιά οἱ σφαλιχτὲς
 οἱ μοῖρες.

Καὶ θλίβομαι τὸν πόνο τῆς ἰτιᾶς
 ποὺ κάτω ἀπ' τῶν συννέφων τὴ μαυρίλα,
 μέσ' τὸ θολὸ νερὸ τοῦ πηγαδιοῦ
 Γυμνόνεται τὰ κίτρινά τῆς φύλλα.

Ἄντ. Γιαλοῦρης.

Παροίνιον.

Ἄπὸ πανάρχαιον κρατῆρα
 θέλω νὰ πιῶ καὶ νὰ μεθύσω.
 Ραδοστεφάνωτη τὴ λύρα
 σὲ μενεξέδες ν' ἀκουμπήσω.
 Κι' ἐμπρὸς στοῦ μισεμοῦ τὴ θύρα
 τὸ γυρισμὸ νὰ καρτερήσω
 ἀγνῆς ψυχῆς ποὺ μοῦπε ἡ μοῖρα
 μόνο τὸ διάβα νὰ γνωρίσω.

Στὸν ἀλαβάστρινον ἀμφορέα
 Φαλέρνειο δὲν ἔχω στάξει.
 Ὅσα παλιά μου ἐκεῖ καὶ νέα
 τὰ δάκρυά μου ἔχω σταλάξει—
 ἀψὺ κρασί ποὺ ξεροπίνω.
 Καὶ τῶν ματιῶν σου ἔχω ξεχάσει
 τὸν ἀνθοσμῖα καὶ τὸν οἶνο,
 ξανθὴ, ποὺ μ' ἔχουνε κερᾶσει.

Καὶ τώρα ἀντλῶ ἀπὸ τὸν κρατῆρα
 ἔλα τὰ δάκρυα πῶχω χύσει
 — Δάκρυα ἀπάρθυνα καὶ στεῖρα!—
 Κι' ἔχω διπλὸ τώρα μεθύσι,
 γλυκὰ ροφῶντας σου τὰ μῦρα
 ποὺ ἔχουν ἀθῶα ξεψυχῆσει
 μέσ' στ' ἀμφικύπελλο ποὺ ἐπήρα
 στοῦ τότε τὴ θρηνώδη δύση.

Ἄπὸ πανάρχαιον κρατῆρα
 θέλω νὰ πιῶ καὶ νὰ μεθύσω,
 κι' ἐμπρὸς στοῦ μισεμοῦ τὴ θύρα
 τὸ γυρισμὸ σου ν' ἀναστήσω

Δ. Π. Φωτεινός.

Παράταιρα τραγούδια.

I.

Στή βυσιτιά τὴν κάμαρα ποὺ ἀργοδιαβαίνουν
βουβές οἱ ἀνθοφόρες ὥρες
νὰ ἔρθῃς ἔτσι ἀναπάντεχα σὲ περιμένω
μονάχη σου, ὡς μοῦ τὸ ἔχεις τάξη.
Κρατάω κλειδί χρυσόβουλον μὰ δὲν ἐμπαίνω
μὴν τύχει ἢ σκιά μου καὶ ταραξί
τῆ Θύμηση καὶ οἱ ἀνθοφόρες ὥρες
πάψουν βουβές νὰ ἀργοδιαβαίνουν.

Στὴ βυσιτιά τὴν κάμαρα πλανιέται
ὁ γλυκὸς ἦχος δυὸ φιλιῶν.
Ἄπάνω στό τραπέζι σὲ κρυστάλινο ἀνθογυάλι
τῆς Ζωῆς μου τ' ἀνθία ἀργοπεθαίνουν
χωρὶς δροσιά, χωρὶς νερό.
Ἔλα, ὡς μοῦ τὸ ἔταξες, μὲ ὅ,τι δὲ σβυέται
νὰ ἀνάψουμε τοῦ Πόθου τὸ μανουάλι.
Σὲ ἀκαρτεράω . . . Σὲ ἀκαρτεράω τόσον καιρὸ
μὲ δάκρυα καὶ φιλιὰ ποὺ δὲν πεθαίνουν
νὰ παρατείνωμε τὴν ἀγωνία τῶν ἀνθιῶν.

II.

Πλατεία ἀπλωμένη ἢ ἀμμουδιά, καὶ ἡ φουσκοθαλασσιά
σπρώχνεται ἀπὸ τὸν ἀρμυρὸν ἀγέρα.
—Φέρνε ἀφρισμένες δροσερές τίς κυματοκροφές
μαϊστράλι, ποὺ σ' ἐχρύσωσεν ἡ ἡλιολουσμένη ἐσπέρα.

Καὶ σεῖς λευκοὶ χαιρετισμοί, ἀπ' τὰ μακρινὰ νησιά,
μὲ τὰ δλοφούσκωτα πανιά γοργόφτερες νυφοῦλες,
ζυγώστε νὰ λαμπρύνετε τὴν ξανθὴ Ζωγραφιά
ποὺ ἐπλάσανε τὰ μάτια μου, βαρκοῦλες ὀμορφοῦλες.

Ξανθοῦλα ὠραία, πῶς πρόβαλες, γαλάζιε κρinoaφρέ,
γλυκειά, τρεχάτη, πεταχτή, στὸ φεύγα τῶν κυμάτων.

Τὸ μαϊστράλι ἐλίγωσε κι' ἀνέμισε τρελλά,
τρεμουλιαστὰ στοὺς κόρφους σου τριγύρω στά μαλλιά,
καὶ—ὦ, τί χαρὰ—ἀνασήκωσε τρικυμίζοντας
τὴν κοντὴ σου ποδιά.

Μικρούλα ὠραία, πῶς ξέφυγες, γαλάζιε κρinoaφρέ,
μὲ γέλια καὶ ξεφωνητά, μὲ τὸ ἔλα τῶν κυμάτων.

Ὁ γιάλος ἀνατρίχιασε μὲ τὴ γλυκολαλιά
καὶ ὡς ἐξαπλώθῃς ἀφελα ἀπὰ στὴν ἀμμουδιά,
—ὦ, τί χαρὰ—πλημμύρησεν ὁ ἥλιος τὰ νερά
καὶ μοῦ ἐχρύσωσε, λιγωμένος, ὀλόξανθος
τὴ Ζωγραφιά.

Νίκος Σαντοριναῖος.

Ἄμμια.

Διάβηκε γκρεμιστὴς καὶ καταλύτης
καιρὸς πὰ στὴ μεγάλη σου πατρίδα.
Καὶ στὰ λευκὰ συντρίμματα ἄλλη ἀκριδα
περνάει, ὁ ἀρχαιολόγος ὁ ἀγιογδύτης.

Νεκρὴ παρθένα, τῆς πικρῆς μου νιότης
τὴ βάρκα γέρνω σήμερα ἀραγμένη
πὰ στὴν ταφόπετρά σου τὴ γραμμένη,
τραγουδιστὴς σου Ἑλληνας στρατιώτης.

Ρημάδι τὸ σεμνὸ σου μνημα. Μία
μόνο πλάκα—τῆς Μνήμης μετερίζι—
τῶν θλιμμένων γονειῶν σου μοῦ ἱστορίζει

τὴν ἀγάπη, ποὺ μόνο αὐτὴ γνωρίζει
στὴ λήθη ἐνάντια ν' ἀκουμπάει μνημεῖα
«Τόρκος καὶ Ἡρῶ τῆ θυγατρὶ Ἄμμια».

Ἄμφιπολις, Μάρτιος 1916

Στρατῆς Μυριβήλης

Ἐκ τῶν «Συλλάβων».

I

Πανώριο θάμα τῆς νυκτὸς ἔσκασε τὸ φεγγάρι
 Κ' ἡ νύχτα ἐγέλασε γλυκὰ καὶ μ' ἔσφαξαν οἱ πόνοι,
 Ἄπ' τὴν ἀγάπη πῶρριξε κι' ἀπ' τοὺς καημοὺς στὰ στήθια.
 Ἀηδονολάλειε πειδὲ γλυκὰ μεσ' στοῦ γυαλοῦ τὴν πέτρα
 Γλυκὸ καλάμι, ἄχ φώναζε τίς νύφες τοῦ πελάου
 Μέσα μου πειδὲ πολλοὶ ἤχοι ξυπνοῦν στὸ λάλημά σου.

II

Ὡ νύχτα, ὦ νύχτα, πρόφτασε στὸ μέτωπό μου
 Φίλα, τοῦ πόνου ἐσὺ ἀδελφή, τὸν ἀδελφό σου
 Καὶ χαιδεψέ μου τὰ μαλλιά με τὴν ὀργή σου,
 Μὲ τὴ βαθεΐά σου τὴν πνοή—ὦ καλὴ μητέρα—
 Μὲ ξόρκια με γητέματα νὰ τὸν πλανέσης
 Τὸ πόνον τὸν ἀκοίμητο ποὺ με σκοτώνει.

Ἀλεξᾶς.

Ἱστορίες τῆς Ζωῆς.

Ἡ ἀτσιγγανοπούλα.

Λίγοι τὴν ξέρουν τὴν ἱστορία τοῦ μελαχροينوῦ παιδιοῦ ποὺ παίζει τὸ παθητικὸ βιολί. Κι' ὅμως τὴ λέει κάθε βράδυ, μετὰ τὸ δοξάρι του, μπροστὰ στὸ πλῆθος τ' ἀδιάφορο καὶ τ' ἀσυγκίνητο. Κάθε δοξαριὰ εἶνε κι' ἕνας ὕμνος στὴ μικρούλα ποὺ δὲν θὰ ξαναδῆ ποτέ.

Οἱ τρίχες ποὺ κόβονται ἀπ' τὸ δοξάρι εἶνε τὰ δάκρυα ποὺ χύνονται γι' αὐτήν. Μιά-μιά καὶ οἱ χορδὲς θενὰ κοποῦν, τὸ βιολί ἀπ' τὸ πολὺ παράπονο θὰ σπάσῃ, καὶ τὸ μελαχροινὸ παιδί θὰ ἱστορήσῃ τότε στοὺς δρόμους μετὰ τὴ γλυκεῖα φωνὴ του πῶς ἔφυγεν ἢ συντρόφισσα τῶν παιδικῶν του χρόνων.

Μάτια περνάει κάθε βράδυ ἀπ' τὸ μικρὸ σπιτάκι τοῦ σινιόρε-Πάολο. Τοῦ μαντολίνου ὁ ἦχος δὲν ἀκούεται. Σκυφτὸ παίρνει τὸ δρόμο, ξαναγυρίζει μέσα στὸ πλῆθος, σὰν τρελλὸ καὶ παίζει ὥσπου κόψει καὶ τὴν στερνὴ τρίχα τοῦ δοξαριοῦ. Τὸ πλῆθος τὸ ρωτᾷ ἀδιάκοπα, μετὰ λαχτὰ γιὰ τὴν μικρούλα συντρόφισσά του. Ποῦ νᾶνε; Θὰ τοὺς τὸ ἱστορήσῃ ἀπόψε ὁ βιολιστὴς μετὰ τὴ γλυκεῖα φωνὴ του καὶ μετὰ τοῦ δοξαριοῦ τοὺς ἤχους, ἀπόψε ποὺ τὰ μάτια του θὰ κλείσουν ἀπ' τὸ πολὺ παράπονο.

Οἱ ψυχὲς τοὺς εἶχαν ἐνωθῆ ἀπ' τὰ μικρὰ των χρόνια. Στὸ ἴδιο σπίτι ὁ σινιόρε-Πάολο τοὺς ἔμαθε νὰ παίζουν μαντολίνο καὶ βιολί, κι' ὅταν μεγάλωσαν ἔβγαναν στοὺς δρόμους, ἔμπαιναν στὶς μπύρες καὶ στὰ ξενοδοχεῖα, ἔπαιζαν ἀλέγρους σκοπούς, κ' ὕστερα ἢ μικρούλα, κόρη τοῦ σινιόρε-Πάολο, μετὰ τὰ μεταξωτὰ μαλλιά, μάζευε δεκάρες μετὰ τὸ ἀργυρὸ δισκάκι ποὺ τῆς εἶχε ἀφίση γιὰ κληρονομιά ἢ χορεύτρια μάνα τῆς, ἢ ἀτσιγγάνα. Μιὰ μέρα ὁ βιολιστὴς ὁ σύντροφός τῆς εἶδε τὰ μάτια τῆς νὰ πέφτουν παθητικὰ ἐπάνω σ' ἕνα πελάτι τοῦ ξενοδοχείου κι' ἀπὸ τότε εἶνε ποὺ ἡ καρδιά του πόνεσε γιὰ τὴν συντρόφισσα τῶν παιδικῶν των χρόνων. Ἀπὸ τότε εἶνε ποὺ κάτι τοῦ σιγοτρῶει τὰ σωθικά.

Κι' ὅμως ἡ μικρούλα τοῦ χαρίζει τὸ δροσερὸ κορμί τῆς, τὰ χεῖλιά τῆς νὰ κοραλένια, τὰ μεταξωτὰ μαλλιά τῆς, τὰ μάτια τῆς τὰ γαλανά, μὰ τὴν καρδιά τῆς τὴ δίνει σ' ὄρες μυστικὲς στὸ σγουρόμαλλο πελάτι τοῦ ξενοδοχείου, στὸ ἀμούστακο ἀργοντοπαίδι, ποὺ ἠθασυρὸ ἐσκόρπισεν ἐπάνω στὸ ἀργυρὸ δισκάκι τῆς καὶ με χρυσὴ βαρκούλα κι' ἀργυροσκάλιστα κουπιά τὴν ἀνοῖξε στὸ πέλαγο.

Ὡ! πῶς τὴν θυμᾶται τὴν ὥρα τὴν ἀξέχαστη ὁ ἐρωτιάρης βιολιστὴς. Πῆγε νὰ πάρει τὴν μικρούλα ἀπ' τὸ σπιτάκι τοῦ σινιόρε-Πάολο, γιὰ νὰ γυρίσουν στὰ καφενεῖα καὶ νὰ παίξουν ἐρωτικούς σκοπούς. Ὁ σινιόρε-Πάολο ἦταν λυπημένος. Ἔστεκ' ἐμπρὸς στὸ κρεββάτι τῆς μετὰ τὰ χέρια σταυρωμένα κ' ἔκλαιεν ἐπάνω στὸ φιλντισένιο μαντολίνο. Θαρροῦσε κανένας πῶς εἶχαν στολίση τὴν μικρούλα πεθαμένη. Προτοῦ πετάξῃ ἀπὸ κεῖ μέσα πέρασε μεταξωτὲς κορδέλλες στὶς χορδὲς τοῦ μαντολίνου κι' ὀλοτρόγυρα σκόρπισε ροδόφυλλα κόκκινα σὰν τὰ χεῖλιά τῆς μικρούλας ἀσιγγάνας. Ὁ σινιόρε-Πάολο κι' ὁ βιολιστὴς ἔμειναν μπροστὰ στὸ μαντολίνο ἄφωνοι ὄρες πολλὲς. Τὴν ἄλλη μέρα ἢ πόρτα ἔκλεισε καὶ τὸ μαντολίνο μένει σφαιριστὸ πάνω στὸ κρεββάτι τῆς ἀτσιγγανοπούλας, μετὰ τίς κορδέλλες καὶ τὰ μπουκετάκια, ἀπαράλλαχτα ὅπως τὰ κορμιά τῶν παρθένων καὶ τῶν ἀμούστακων παλληκαριῶν μέσα στοὺς πλούσιους οἰκογενειακοὺς τάφους.

Ἀπὸ τότε μάταια περνάει ὁ βιολιστὴς ἀπ' τὸ σπιτάκι τοῦ σινιόρε-Πάολο. Τοῦ μαντολίνου ὁ ἦχος δὲν ἀκούεται. Καὶ γι' αὐτὸ τραγουδάει ἀφηρημένα, τρελλὰ, ὅπου σταθῆ, νύχτα καὶ μέρα...

Μ. Ροδᾶς

ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Adolfo De Bosis.

Σ' ένα μηχανοδηγό.

Ὦ! ἐσύ, πού γαλήνιος κατεβαίνεις ἀπ' τὴ μηχανὴ στὸν τελευταῖο σταθμό.

Γεῖα καὶ τιμὴ σ' ἐσέ, ὦ! τὸν καλύτερο ἀπ' ὅλους μας!

Ἐσύ ἐστάθης ὁ καλὸς πιλότος τῆς ἀρμιάδας αὐτῆς τῶν ρυμουλκουμένων σιδηροκάραβων, πού τρέξαν ἐπάνω στοὺς γλυστεροὺς τροχοὺς σὰν σὲ γοργὰ φευγαλέα κύματα.

Καλὲ πιλότο, μὲ τ' ἀγρυπνο μάτι καὶ τὸ στέρεο χέρι, ἀκάματε, ὦ! ἐσύ, πού ἐστάθης ἀγρυπνος ἕως τὸ φιλόξενο αὐτὸ λιμάνι γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ καθενὸς μας.

Γεῖα καὶ τιμὴ σ' ἐσέ, ὦ! τὸν καλύτερο ἀπ' ὅλους μας!

Ἐδῶ τὸ χέρι, ὦ σύντροφε! Τί κι' ἂν ἦ ἀπαλάμη σου εἶνε μαυρισμένη ἀπὸ κάρβουνο καὶ στιλπνὴ ἀπὸ γλυστερὸ λάδι;

Τὸ δροσερὸ νερὸ θὰ καθάριση γρήγορα τὰ χέρια μας—ἄλλα ὅμως χέρια δὲν θὰ τὰ καθάριση, ἄλλα χέρια πού ἄλλος σφίγγει ἀπροφύλαχτα.

Καὶ σὺ μορεῖς νὰ σφίξης τὸ δικό μου, πού ὁ ἐλευθέρως κάματος ἀποτύπωνεν ἐπάνω του τόσους κάλους, τὸ οἰκόσημο τῆς εὐγενείας μου.

Ἐσύ τώρα μὲ ἀναγνωρίζεις καὶ χαμογελαῖς ἀδελφικά. Τὸ καλοκάγαθο χαμόγελό σου ἀναβρῦζει μέσ' ἀπ' τὰ δόντια πού λευκάζουν πειὸ πολὺ ἀνάμεσα στὸ γυαλιστερὸ ἀπὸ καπνιά καὶ ἴδρο πρόσωπό σου καὶ φωτίζει τὰ κοκκινισμένα μάτια, πού ἔγιναν πειὸ ἔντονα ἀπ' τὴ πρόσοχὴ καὶ τὸν κίνδυνο.

Πολλὲς ὥρες, πολλὲς ὥρες—πόσες τάχα; δώδεκα; δεκατέσσαρες ὥρες;—ἀγρυπνησες γιὰ μᾶς. Ἐγὼ, πού σοῦ τὸ ξεμολογιέμαι, ξαπλωμένος στὸ σκληρὸ βαγόνι μου, δὲ βᾶσταξα κι' ὑπέ-

κυψα, γιὰ κάμποσην ὥρα στὸν ὕπνο, ἕναν ὕπνο γεμάτο ἀπὸ παράξενα ὄνειρα.

Ἄλλὰ συλλογίσθηκα ἐσένα, καλὲ ὀδηγέ, σὲ κάθε σφύριγμα πού ἔσχιζε τὸν ὕπνο μου.

Ἐσένα, πού ὀλόρθος, ζωηρὸς, διαρκῶς στὸ πόδι, ἐρευνοῦσες τὸν μακρὸν ἄπιστο δρόμο.

Σπρώχνοντας μ' ὀρμὴ τὸ θεριὸ πού ξετυλίγοταν καὶ βροντοῦσεν ἄγρια μέσα στὴ νύχτα.

Στὴ νύχτα πού οἱ φλόγες κ' οἱ βρυχηθμοὶ καὶ τὰ οὐρλιάσματα τοῦ θεριοῦ σου ἐσχίζαν περίτρομα.

Οἱ κάμποι στενάζανε σ' ἕνα του κλαυθμηρὸ σφύριγμα, μεσ' στὰ μετέωρα νέφη στενάζανε οἱ ἐρημικοὶ κάμποι.

Οἱ λόφοι σκιροῦσαν ξαφνιασμένοι κ' ἐβλέπαν ἀπὸ μακρυνὰ τὰ βουνὰ πρᾶα κάτω ἀπὸ τᾶστρα.

Μὰ ξάφνου οἱ βράχοι ζάρωσαν μὲ τινάγματα τρόμου.

Πῆραν παράξενες στάσεις φόβου κ' ὀργῆς.

Ἦταν γιὰτὶ ἐσύ ἔσπρωξες τὸ θεριὸ σου ἐναντία στοὺς βράχους κ' ὄρμησες μὲ βοῆ ὑπόκωφη στὰ σκισμένα σπλάχνα τῆς γῆς.

Ἐμπρὸς, τρέχοντας ὀλοένα ἐμπρὸς, σπηρούνιαρες ἀδιάκοπα τὸ σιδερένιο ἄλογο μὲ τὶς ἀτσαλένιες ὀπλές.

Ὁ σύντροφός σου σκυφτὸς ἐτάιζε τὸ ἀχόρταγο στομάχι του μὲ ἄπειρα μαῦρα ψωμιὰ, πού ἄλλοι μακρῖνοι ἀγνωστοὶ ἀδελφοὶ—ὄχι ὅμως σὲ μᾶς ἀγνωστοί.... Γεῖα καὶ τιμὴ σ' ἐκείνους τοὺς σκυφτοὺς πολεμιστάδες, μὲ τὸ λαστὸ καὶ τὸ λύχνο, ἥρωες τοῦ σκληρότερου ἀγῶνα!—ἀποσπάσανε κάτω σὲ μιὰ σκοτεινὴ φυλακὴ πειὸ βαθειὰ ἀπ' τὴ θάλασσα, πειὸ ἐρημικὴ ἀπ' τὴ θάλασσα.

Στὰ ἔγκατα τῆς γρηᾶς γῆς!....

Ἐσύ μὲ μάτι ἐμπειρο ξάνοιγες τὰ ματόμετρα, τὶς εὐστροφες βαλβίδες, τ' ἀλλάζοντα σινιάλα καὶ τὸν ἄπιστο στιλπνὸ καὶ γλυστερὸ δρόμο.

Προσεχτικὸς, ἐνῶ πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι σου, μέσα στὸ φουντωτὸ φτερὸ τοῦ καπνοῦ ἔλυωνεν ὁ σταχτῆς δίσκος τῆς σελήνης.

Καὶ τᾶστρα ἐφάνταζαν, σὰν φωτεινὸ μελίσι, ἀνάμεσα στὶς δέσμες τῶν νημάτων, πού φέρνουν τὶς σκέψεις τῶν ἀνθρώπων.

Ἐσύ μόνος γαλήνιος, ἐσύ μόνος κύριος τῆς κίνησης, ἐνῶ ὅλα γύρω τὰ ἐκλόνιζεν ἡ ἴδια σκοτοδίη.

Τὰ ἔμβολα ἀσθμαίναν ἀκούραστα, τὰ φρένα βγάζαν βρα-
χνὲς στριγγλιές, τὰ ἐλατήρια ἔπαλλαν, ὁ ἀτμὸς ἔσπασε τὰ σίδηρα
κι' ὄρμουσεν ἔξω ἀπ' τὴν στυλπνὴ φυλακὴν τοῦ μὲ τρομερὸ βογ-
γητὸ καὶ σφυρίγματα κ' ἢ στέρεη γῆ ἔφευγεν ἀντίθετα, μπρο-
στὰ σὲ σένα.

Ἐσὺ μόνος γαλήγιος, ἐσὺ ἕνας ἀντρας, ἕνας κυρίαρχος!

Ποιὲς ἦταν οἱ σκέψεις σου στὴν ἀγρύπνιαν αὐτὴ μέσα στὸν
ἄνεμο καὶ τὴ φλόγα; Βρῆκες καιρὸ νὰ συλλογισθῆς τὴς ἀθλιότη-
τες τῆς στενόχωρης ζωῆς; Νὰ μετρήσῃς καὶ νὰ ξαναμετρήσῃς—
ὡσότου ὁ λογαριασμὸς ἀρχίσῃ νὰ δίνῃ ἐν' ἀθροισμα πὺν ὀλοένα
μεγαλώνει—τὸ βάρος πὺν οἱ ἀργὲς ὥρες σωρεύουν ἐπάνω στὴν
ὑπαρξή μας; Νὰ ὑφάνῃς ἕνα τρίχινο ράσο μὲ τὴς ἴδιες σου
τὴς ἀποθυμίες;

Νὰ καταραστῆς τὴν φιλαργυρία τῶν ἀφεντάδων; τὴν τυραν-
νία τῆς Ἀρχῆς; τὴν ἀνισότητα τῶν νόμων; τὴν ἀργὴ ἐκδίκηση
καὶ τὴν ὑπέρτατη ἀνεκτικότητα τῶν συντρόφων σου; τὴ θολὴ
καὶ μερδεμένη ματαιολογία τῶν πολιτικολόγων;

Ἄλλὰ ὁ καθαρὸς ἀέρας ἐχτύπησε τὸ ἀντρίκιό σου μέτωπο
κι' ὁ σιδερένιος κρότος ἐγέμισε τ' αὐτιά σου τὰ προσεχτικά.

Κι' ὅλες οἱ κακομοιριές τῆς γῆς πὺν ἐσὺ ἔφευγες γοργὸς σὰν
ἄνεμος, ἔμειναν πίσω μὲς' στὸν καπνὸ τῆς μηχανῆς σου, πίσω μα-
κρινές, σὰν θρύλοι, ἀσύλληπτες ὅπως σὲ λίγο θάναί τὸ σήμερα
στὸν κύκλο τοῦ χρόνου.

Κ' ἐσὺ ἐτήραες ἐμπρὸς τὸ στυλπνὸ καὶ γλυστερὸ δρόμο, ἐλεύ-
θερο, πὺν ἔτρεχε πρὸς ἐσὲ ὡσὰν τὸ ἀλάθητο τὸ μέλλον, ἐνῶ
ἔμεῖς φιλοξενούμενοι στὰ κινητά σου σπίτια ἐπαλεύαμε σκληρὰ
μὲ τὰ φαντάσματα, πὺν πλάθει ἢ τεμπελιά κι' ὁ φόβος.

Ἐτήραες ἐμπρὸς σου, μὲ μάτι καὶ ψυχὴ τὸ μέλλον!

Τί κι' ἂν τὸ καράβι σου, φέρνει ἀκόμα στ' ἀμπάρι του
ἐμπόρευμα τῶν ἀπλήστων ἀφεντάδων;

Τί κι' ἂν ἐσὺ, καπετάνιο, ταξειδεύεις ἀκόμα ἐπιβάτες φου-
σκωμένους ἀπὸ τεμπελιά καὶ κακία;

Κι' ἂν μπαρκάρῃς τοὺς παπάδες κάθε ψευτιάς, τοὺς φιλάρ-
γυρους τραπεζίτες, τοὺς μπαγαπόντες δικηγόρους;

Δὲν πειράζει—εἶναι γιὰ τώρα!

Ἐσὺ ἐκπληρώνεις τὸν προορισμὸ γενναῖα: Ἐσὺ σήμερα ἐκ-

πληρώνεις σιωπηλὰ ἕνα γενναῖο προορισμὸ γιὰ τὸ γενικὸ καλό.

Κάτι ἄλλο, πὺν λίγοι ξέρουν, φέρνεις, ἐσὺ, μὲς' στὸ καρά-
βι σου: Φέρνεις τ' ὄραῖο λαθρεμπόριο ἐνὸς θείου πολέμου.

Στὴς σιδερένιες πρῶρες σου, ἐρέτη, ὄχι ζωγραφιστὴ ἀλλὰ
ζωντανή,—κ' ἐγὼ τὴν βλέπω—ὄραῖα μεγαλόπρεπη καὶ τρομερὴ
μὲ ἀπλωμένα χέρια, κρατῶντας δρύινα στεφάνια, φέρνεις, ἐσὺ,
μὲς' στοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀδελφосύνη.

Ἐσὺ σπέρνεις μεταξὺ φυλῆς καὶ φυλῆς τοὺς σπόρους κάθε
λαμπρῆς λευτεριάς.

Ἐσὺ γκρεμίζεις καὶ περνᾷς τὰ σύνορα καὶ τὰ μίσση, πὺν
ὑψώσαν οἱ ὄχλοι κ' ἡ φύση.

Ἐσὺ φορτώνεις καὶ ξεφορτώνεις πυρομαχικά ἐνάντια στοὺς
ἀκαμάτηδες, ἐνάντια στὴν ἀμάθεια, ἐνάντια στὴν ἀτιμία.

Ἐσὺ κουβαλᾷς τὰ ἐργατικά μπράτσα γιὰ νὰ δουλέψουν τὴ
γῆ καὶ τὴς φλογερὲς καρδιές, πὺν θὰ φωτίσουν σὰν λαμπάδες
τὴς ἐρημιές.

Ἡ αὐστηρὴ Ἐπιστήμη καὶ ἡ ἀδάμαστη Ποίηση σκιρτοῦν
μὲς' στὸ καράβι σου.

Ἐσὺ φέρνεις τὰ ἐργαλεῖα πὺν γκρεμίζουν καὶ κείνα πὺν οἰ-
κοδομοῦν, ἐσὺ φέρνεις τὸ βιβλίον καὶ τὴν ἐφημερίδα, τὸν και-
νούργιον λόγον, τὴν καλὴν εἶδηση, τὸ προμήνυμα καὶ τὴν πίστη.

Ἐσὺ ἀνεκατεύεις ἀσυνείδητα τὴς γλώσσες καὶ τὴς γνώσες
τῶν ἀνθρώπων.

Ἐσὺ ὀδηγεῖς τὴς ὄραῖες γυναῖκες στοὺς γόνιμους ἔρωτας,
ἀπὸ ἔθνος σ' ἔθνος μὲ τὴ ζωηρότερη χαρά.

Ἐσὺ σκορπίζεις τὴ γύρη μιᾶς ἀνοιξιάτικης σκέψης ἐπάνω
στὴς νέες συνειδήσεις.

Γεῖά σου, μηχανοδηγέ, πὺν κατεβαίνεις στὸν τελευταῖον
σταθμὸ!

Οἱ ἄλλοι δὲ σὲ πρόσεξαν γιὰ τὴν ἀγωνίζεσαι δίπλα στὴν μηχανή,
ἀπλὸς καὶ καλὸς σὰν ἥρωας.

Πᾶνε βιαστικοὶ στὴς δουλειές τους. Ὁ σταθμὸς μελισσολογαί
ἀπὸ ἀνθρώπους καὶ ζωηρεύει ἀπὸ ποικίλους θορύβους. Λοκο-
μοτίβες ξεφουσοῦν. Σφυριγματιές σέρνουν ἢ μιὰ τὴν ἄλλη σὰν
ἀχοί. Τραῖνα γερμίζουν τὴς σιδερογραμμές.

Βλέπω ταξειδιῶτες πλῆθος, ἄλλοι ἔρχονται, ἄλλοι πᾶνε ἀνα-
κατωτά.

Βλέπω παράμερα ἔναγροῦπο ταπεινῶν δούλων τοῦ ἀγροῦ μὲ

μακρὰ δρεπάνια καὶ κουρελιασμένους σάκκους στοὺς γυρτοὺς ὤμους. Στρυμώνονταν ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλον σὰν ἀρνιά — ὦ, τὰ ξερακιανὰ πρόσωπα, γλυμμένα ἀπὸ τὴν ὑπομονὴ καὶ τὴν κατά-
πληξη στὰ λησιμονιάρικα μάτια.—Βλέπω γέρους φοβισμένους ἀπὸ τὰ κυματίσματα τοῦ πλήθους, βλέπω στρατιῶτες, ἄλλοι νὰ σχίζουν τὸ πλήθος, ἄλλοι νὰ προβαίνουν καὶ νὰ σκύβουν ὁ ἕνας ἀπάνω στὸν ἄλλο μεσ' ἀπὸ ἕνα τραῖνο σταματισμένο ἀπὸ πολὺ· βλέπω λούστρους σκυμένους κατ' ἀπὸ βαρεῖα φορτία.

Βλέπω μορφὲς κτρινιασμένες, νυσταγμένες, θυμωμένες σκληρὲς κατατομῆς, χαρακτηριστικὰ γνώριμα, συνειθισμένα ἢ ἔξωτικά. Βλέπω θαλλερὲς ξανθὲς πλεξούδες κ' ἀρηγὲς σταχτό-
λευκες κόμεις. Βλέπω μάτια ρεμβά, ἀνήσυχα, φοβισμένα, ἐκ-
πληχτα, σβυσμένα. Βλέπω μέτωπα χαρακωμένα ἀπ' ὄλους τοὺς πόνους, ὅλες τὶς κούρασες, ὅλες τὶς ἀπλησιότητες. Ἐνα στρίμωγμα, ἕνα σπρώξιμο, ἕνα σφίξιμο ἄχαρι· θόρυβος, γλαχοή, διατα-
γὲς ἄγριες, ἀπάντησες ἐχθρικές.

Βλέπω τὴν προπέτεια τοῦ λούσου καὶ τὴν προπέτεια τῆς κα-
κομοιριᾶς. Τὶς ἐξεγέρσεις τῆς ἀμάθειας καὶ τὶς ἀπαγορεύσεις τοῦ φορατζή· βλέπω μιὰν ἀλληλοδιαδοχὴ, μιὰν σύγκριση χρωμά-
μάτων σὰν σὲ ὄνειρο, μιὰ ταραχὴ εἰκόνων σὰν σὲ ὄνειρο πυ-
ρετοῦ.

Ἄλλὰ ἐγὼ ἔρχομαι στὴ μηχανὴ ποῦ δὲν ἀνεσαινεῖ, γιὰ νὰ σοῦ δώσω καὶ τὰ δύο μου χέρια, ὦ ἄντρα, ὦ φίλε, ὦ καλύτερε ἀπ' ὄλους μας!

Μιὰ μέρα ἐν' ἄλλο τραῖνο, ποῦ ἀτελείωτο ἀπὸ αἰῶνες προ-
χωρεῖ πρὸς τὸ τέρμα.

Θὰ φτάξῃ, θὰ φτάξῃ μοιραῖα στὸ σταθμὸ, στὸν τελευταῖο σταθμὸ.

Θάχῃ περᾶση ἀπάνω ἀπὸ ἐλαφρὰ γιοφύρια, ποταμοὺς δα-
κρῶν, θάχῃ περᾶση μονάξιες φριχτὲς, γεμάτες ἔνεδρες.

Θάχῃ ἀνεβῆ μυθικὲς ἀνηφοριές, θάχῃ σταματήσῃ χρόνια καὶ χρόνια δίπλα σ' ἕνα σημάδι, μπρὸς σ' ἕνα τιποτένιο ἐμ-
πόδιο.

Θάχῃ δυσπιστήσῃ χίλιες φορὲς γιὰ τὴ δύναμη τῶν μηχανῶν του· θάχῃ ἀμφιβάλῃ χίλιες φορὲς γιὰ τὸ ποῦ καὶ γιὰ τὸ πότε.

Θάχῃ τρέξῃ σὲ καταστρεπτικούς γκρεμνοὺς, θάχῃ περιφρο-
νήσῃ σκοτεινοὺς κινδύνους.

Καὶ θὰ φτάξῃ, θὰ φτάξῃ μοιραῖα στὸ σταθμὸ τοῦ τελευ-
ταίου τέρματος.

Νὰ, βλέπω ταξειδιῶτες, ποῦ κατεβαίνουν στὸ σταθμὸν ἐκεῖνο τοῦ τέρματος (ἢ τῆς περαστικῆς ἀνάπαυσης;...)

Ἵλοι ἀδελφοί, ἴσοι, ὄραῖοι ἀπὸ μιὰν ὑπερήφανη γλυκύτη-
τα, εὐχαριστημένοι ἀπὸ τοὺς ἑαυτοὺς των καὶ τὸ ταξίδι των, καὶ ὅπως ἐγὼ τώρα χαιρετῶ ἐσένα, χαιρετοῦν ἐκεῖνον ἢ ἐκεῖνους, ποῦ ὠδήγησαν τὴ μεγάλη οἰκογένεια τῶν ἀνθρώπων στὴν ἀ-
νάπαυση μιᾶς μέρας ἢ στὸ μοιραῖο τέρμα.

Μστ. *Γ. Συριώτης.*

Paul Fort.

Τραγούδια τῆς πεντάρας.

Στὰ ρόδινα μονοπάτια
Θὰ πάμε κ' οἱ δύο.
Γιὰ τοὺς ἐρωτευμένους
ἄνοιξαν τὰ λουλούδια.

I

Ξέρω καλά, ἐπούλησες τὴν ψυχὴ μου στὸ διάβολο ποῦ συ-
νάντησες, γιὰ ἕνα ὄμορφο μπουκέτο φλόγες ποῦ ἐκάρφωσε ἐπά-
νω στὴν καρδιά σου.

Καὶ ξέρω πὼς ἔκαμες ἐπάνω μου τ' ἀγαπημένο πείραμα
μιᾶς παγωμένης καρδιᾶς, τὸ πείραμα τοῦ ἀπίστου ἐρωτός σου,
ὅταν ὁ καλὸς αὐτὸς δαίμων ἐπέρασε.

Ναί, σοῦ ἔβαλα τὴ φλόγα στὴν καρδιά μὲ τὴ μεσιτεία ἐνὸς
καλοῦ διαβόλου. Ἐκέρδισα τίποτ' ἀπ' αὐτό; Λυστυχία μου!
Τῶν ἐρωμένων σου εἶμαι ἢ χλεύη.

Ξέρουμε τί εἶδους δαίμονας ἦταν αὐτός;... Ἦταν μιὰ μέ-
ρα γεμάτη κορδαλοῦς. Ἄν μ' ἀγάπησες, ποῖος λοιπὸν τὸ ξέ-
ρει; Ἐνας διάβολος καὶ τὸ πηρουνάκι του.

II

Κ' ἐπούλησες τὴν καρδιά μου, μικρούλα, στὸν Ἐρωτα ποῦ συ-

νάντησες τέλος, για τίποτε, για τη μαργαρίτα αυτή που μάδησαν τα δάχτυλά σου.

Ἐγὼ σ' ἀγαποῦσα λίγο, μ' ἀγαποῦσες ἐσύ; . . . Ὁ ἀέρας ἀρπᾷ τὰ πέταλα: Τὸ ἓνα πετᾷ στὸ βουνό, στᾶστρα ἄλλο . . .

Ξεφυλλίζεις τὴ μαργαρίτα στὸ φράχτη τῆς κλιματίδας. Καὶ ἡ δυστυχία ἔρχεται σιγὰ μὲ τὸ ἄρωμα τῆς ἀνοιξης.

III

Τὰ γαλανὰ μάτια τῆς Κλημεντίνας καὶ τὰ λευκὰ μπράτσα σηκωμένα στὸ φῶς πρὸς κάθε κλαδί τῆς λευκαγκαθιάς τὴν πρωϊνὴ ἑνὸς νέου ἔρωτος,

ἡ κούνια καὶ οἱ σκιᾶδες, μέσα στὶς θεμωνιὲς κάποιος που σφυρίζει, τὰ δαγκώματά μας, τὰ μπατσάκια σου καὶ τὸ γκλοῦ γκλοῦ τοῦ ἄλικου κρασιοῦ,

μὰ βούλα ἡλίου πάνω στὸ τραπεζομάντηλο, ὁ κρότος τῶν πηρουνιῶν, ἡ ρομάντσα κάποιου Ἰταλοῦ που κουνιέται καὶ τραγουδάει κυττώντας τὸν οὐρανό.

μέσα σ' ἓνα δάσος, που ἐπάνω του στηρίζεται ὁ γαλανὸς οὐρανός, οἱ καλοὶ μας ὕπνοι, τ' ἀπομεσήμερο, ἐπάνω στὴν καρδιά μου τὸ χέρι σου που ἀναπαύεται, τὰ ξυπνήματά μας καμμιὰ φορὰ καὶ οἱ στάσες μας.

ὁ γυρισμὸς στὸν ἦχο τῶν βημάτων μας, οἱ κόμποι στὸ λαιμό σου, τ' ἀναστενάγματά σου, ἡ φύσις που τεντώνεται καὶ μοσχοβολᾷ σὰν τὰ μπράτσα σου.

ἡ δύσις ἐπάνω στὰ χαλάσματα τοῦ τοίχου καὶ στοὺς κισσοὺς τοῦ Μπά-Μεντόν, ὁ δρόμος ὁ μαῦρος που τελειώνει, ὁ Σηκουάνας . . .

ὁ πράσινος οὐρανὸς ὅπου τρεμοσβύνει ἐν' ἀστέρι, τὸ Σαιν-Κλοῦ που καίεται, οἱ θλίψεις μας, τὸ ὄραμα τοῦ ὄχρου δρομίσκου που ξαναοδηγεῖ στὸ δάσος,

(φέρνει στὸ σταθμό, βραδυάζει) — ἡ γαλατένια μυρουδιά στὸ διάστημα μὲ τὰ Ἰαπωνικὰ χρώματα, τὰ γιαιένια μάτια κάποιου τραίνου που περνᾷ, τὸ ριγὸς σου,

ἡ ἀνοιξη, ὁ ἔρωτάς μας, ἡ πίστη σου, οἱ ὅρκοι μας, τὰ κλάμ-

ματά μας, οἱ ρομάντσες σου, τὸ ἡλιοβασίλεμα στὸ βάθος τοῦ δάσους καὶ τὰ μακρὰ φιλήματα μας χωρὶς νὰ μιλάμε,

ἄ! εἶναι κτήνος ἐκεῖνος που θυμᾶται πράγματα που δὲν ὑπάρχουν πειὰ, που εἶναι ὄνειρώδη κ' εἶναι σκληρά, κ' ἔπειτα νὰ τὰ ξεχάνη!

IV

Ἔτσι καὶ ὁ ἔρωτας εἶναι ἓνα ὄνειρο: εἶναι ὁ λεπτὸς γαλάζιος καπνὸς που τρέχει κάτω ἀπὸ τρικυμισμένον οὐρανό, που τὸν σχίζουν ἀστραπές, τῆς σκοτεινῆς ζωούλας μας.

Ἄ! τὰ πέταλα εἶναι ψεύτικα τῆς μαργαρίτας που ξεφυλλίσθηκε. Ἄπ' τὴ φωτιά τῆς καρδιάς μου, μὴν ἐπυρπολήθη τὸ στηθός μου;

Δὲν τὸ πιστεύω: μὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ πιῇ, νὰ πουλήσῃ τὴν ψυχὴ του στὸ φάντασμα τοῦ ἀέρινου Δαίμονα, στὴν Ἐλπίδα, τὴν καρδιά του στὸ σκέλεθρο που ὀνομάζουν:

Ἐρωτα ἀλυσοδεμένο, Ἐρωτα φτερωτό! Ὁ Ἐρως ἀπέθανε μέσα στὸ δίχτυ τῶν αἰωνίων του ὑποσχέσεων, που ἔριξαν ἄσχημα τὰ γαλατένια μπράτσα του.

Βασταγμένος στὸ ἔδαφος μὲ τὶς ἀλυσίδες του, ὑψωμένος στὸν ἀέρα μὲ τὰ φτερά του, ἀνοιξε ἄσχημα τὰ χέρια του καὶ τὸ μεγάλο του δίχτυ τὸν ἔπνιξε.

V

Δὲν ἀγαπῶ πειὰ τὸ χαμόγελό σου: σὲ εἶδα νὸ κλαῖς. Ἦταν νὰ χάσῃ τὴν ἐξουσία σου γιὰ νὰ τὴν ξανάβρῃς.

Τὰ δάκρυά σου ἄρσαν τῆς ψυχῆς μου, καὶ μολαταῦτα ἔξρω πὸς οἱ ἀπιστίες μας θὰ σοῦ τὰ ξαναχύσουν.

Εἶμαι ἓνας ἄνδρας ἀλήθεια, εἶσαι μιὰ γυναῖκα. Ἄπὸ τὸ χαμόγελό σου προτιμῶ τὰ δάκρυά σου στοὺς ὄρκους μας.

Δάκρυα ζηλιάρικα, πολυαγαπημένη μου! Δὲν εἶς' εὐτυχισμένη; . . . Ἡ ὑπερηφάνειά μου παρηγορήθηκε ἀπὸ τὰ ὑπερήφανα δάκρυά σου.

Μὰ δὲν ἀγαπῶ πειὰ τὴν ἐξουσία σου, ἔκλαψες πολὺ! Ἐχασες τὸ χαμόγελό σου; Τὸ ξαναβρῆκα.

Φθινόπωρο.

Ἐκεῖνος

Γυναίκα, δὸς τὰ χέρια σου, τοὺς κόρφους σου, τὰ χεῖλη,
ὁ ὕπνος μὲ παίρνει, ἐνύχτωσε, σ' ἐσὲ πιστεύω, φίλη,
σὰν ἐρωμένους ποὺ ψυχὴ στὰ μάτια τους ζητοῦνε
μοιάζουμε, ἀγάλια σὰν κ' ἐμᾶς ὅλοι θὰ κοιμηθοῦνε.

Ἐκεῖνη

Ὅχι ὅμως ἀπονύσταξα. Ὅσα εἶπες σ' ἐννοια μ' ἔχουν.
Ταξειδευτὲς μὴν εἶμαστε τάχα ποὺ στὰ σκοτάδια
δυὸ λόγια λέν, τὰ δάχτυλά τους σμίγουν κ' ἀπὲ τρέχουν
ζητῶντας στέγην ἀγνωστη σὲ βουνά καὶ λαγκάδια ;

Ἐκεῖνος

Ἀπόκρυφα τὰ λόγια σου. Ναί, ἀκούω τὴ λαλιά σου,
νοιῶθω τὰ μέλη σου, γροικῶ τί γλύκα ἔχεις στὸ στόμα,
τὸ μύρο τῆς σαρκὸς ρουφῶ καὶ βλέπω τὴ ματιά σου
κ' ὅμως κ' ἂν γέρνης δίπλα μου δὲ σὲ γνωρίζω ἀκόμα.

Ἐκεῖνη

ὦ, ὅλα τώρα τὰ γροικῶ. Δὲν εἶσαι πιά γιὰ μένα
ὁ ἄνδρας ποὺ ἔτυχε νὰ βρῶ κλαμμένο στὴ ζωὴ μου
καὶ πληγωμένο κ' ἔγινα παρηγοριά. Σὲ σένα
κάποιο ὑπερκόσμιο ὄνειρον ἔφερε τὴν ψυχὴ μου.

Ἐκεῖνος

Δὲν εἶσαι πιά ἢ γυναίκα σὺ ποὺ μοῦπαψε τὸ κλάμμα
μιὰ νύχτα ποὺ ὅλη βούιζε τῶν ἀρμάτων τὸ δρᾶμα
αὐτὴ εἶσαι, ποὺ ἂν δὲν μοῦδινεν ἢ προσευχὴ τῆς θάρρους,
στεῖρες θὰ μοῦ ἦταν οἱ ὀρμές καὶ κάθε πτώση χάρος.

Ἐκεῖνη

Λοιπὸν ἄς ἀγαπιούμαστε στὸ σῶμα ποὺ θωράμε.
Σὰν θὰ πεθάνης σὰν τρελλὴ θὰ κλαίω στὸ μνήμα γύρω

μὰ τὴν αὐγὴ γιὰ τὰ ἔργα μου νὰ ξυπνῶ θὰ θυμᾶμαι
εἴτε χιονίζει εἴτε σκορποῦν τὰ ρόδα πλούσιο μύρο.

Ἐκεῖνος

Κ' ἀνίσως πρώτη ἀργοδιαβεῖς τὴ μαύρη Πύλη τοῦ Ἄδη,
πὼς ὅλη ἢ Πλάση πέθανε θὰ κράζω στὸ σκοτάδι.
Μὰ τὸ πρῶτ' ἀπ' τὸ σπῆτι μου θὰ βγαίνω καί—ποῖος ξέρει—
ἴσως στὴν πόρτα ὡς ἴσκιό ἰδῶ τ' ἀλάκριβό σου χέρι.

Ἐκεῖνη

Καὶ τέλος οἱ ψυχές μας πιά θὰ σμίξουνε ἐκεῖ πέρα
ἀσώματες, ὅπου οἱ ἀριθμοὶ ζοῦνε καὶ τὰ τραγούδια
ὡς σμίγουνε ἀπ' τὸν ἔρωτα τὰ μύρα, δυὸ λουλούδια,
πάνω ἀπ' τοὺς κήπους, τοὺς ἀγρούς, μέσ' τὸν ἀγνὸν αἰθέρα.
Μετ. Β. Ἐλεγάς.

G. Lipparini.

Ναυσικάα.

Στὴ μικροῦλα Ναυσικά Δ. Βουτυρά.

Τοῦ Ὀμήρου διαβάζω τὸ θεῖο τὸ ἔπος,
Κ' εἶμαι σὰν τὴν παιδοῦλα τὴν ἄμαθην
Ποῦ ἀκούει ἀπὸ πέρα νὰ ψάλλῃ τὸν ὄχλο
πάνω σ' ἓνα μεγάλο ποτάμι.

Μὲ μύρτα οἱ δάφνες τὴν ὄχθη σκιάζουν,
οἱ ἀνέμοι περνοῦν μὲ τῶν πεύκων τὸν ψίδυρο,
στὶς τριανταφυλλιές ἀποκάτω ποὺ ἀπανθήσαν
γλυκεῖα εἶνε ὄρα τοῦ ὕπνου.

Τῆς ἄμαθας τὸν κρότον ἀκούω τις φωνές καὶ τὰ γέλια
καὶ στὸ νερὸ, στὴν ἀσημένιαν ἐπάνω τὴν ἄμμο
ἀστράφτουν τὰ ροῦχα τ' ἀκράτα κ' ἡ κόμη
τῆς Ναυσικάας.

Ἄργησε σήμερα νάρθηξ, Κεβήτη
νὰ ὄνειρευθῶ ἀφισέ με τὸ Ἰλίσιον ρεῦμα
καὶ νὰ νομίσω στοὺς πατρικούς μου ροδῶνας πὼς εἶμαι
παρθένος ἀκόμα.

Ἑσπερος.

Ἄπανθει τώρα ἡ ἀνοιξη μὲς ὁ τοὺς κήπους πεθαίνοντας
οἱ θερμὲς περνοῦν αὖρες.
Ἡ θεὰ ἡ φλογόβολη τὸ ζεστὸ καλοκαίρι σιμώνει,
κ' οἱ πηγὲς ξεραμένες,
Στὰ μυρτιάβατα ἀνάμεσα οἱ τριανταφυλλιές πειὰ ἐμαδήσαν,
κ' οἱ κορούλες προσμένουν
ὁ κρυφὸς ἴσως φτάσει ἐραστής μὲ τὸ γέρμα τῆς νύχτας.
Τῆστρια κ' οἱ καρδιὲς σιγοτρέμουν.....

Μετ. Θ. Ἐξαρχος.

Μελέτες.

Ο πόλεμος καὶ ἡ Γερμανικὴ ποίησις.

Ἡ σύγχρονος ποιητικὴ γερμανικὴ φιλολογία ἐκλονίσθη ἀρ-
κετὰ ἔξαιτίας τοῦ πολέμου. Καὶ ἦτο ἐπόμενο «Ἐν τῷ πολέμῳ
σιγοῦν αἱ μουσαι.» Ἡ γενεὰ ἐκείνη, πού ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ
εἰκοστοῦ αἰῶνος παρουσιάσθη μὲ τόσην δύναμιν καὶ αἴγλην, δεί-
χνει σήμερα μιὰ συννετη ἐπιφύλαξη πού τῆς ὑπαγορῶν οἱ ὄρες
τῆς ἀγωνίας καὶ τοῦ πένθους. Οἱ ἐμπνεύσεις τῆς ἔχουν στομωθῆ.
Δὲν ἔχουν ἀπομείνη πειὰ παρὰ λίγοι ἀγνωστοὶ πού κρούουν τὶς
χορδὲς τῆς λύρας των. Ὅσοι ποιηταὶ τοῦ 1885, πού μαζὶ μὲ τὸν
Karl Heunkell εἶχαν ἀποτελέσει τὴ φάλαγγα τῶν συγχρόνων
λυρικῶν τῆς Γερμανίας καὶ ἀντιπροσώπευαν τὰς τάσεις τῆς γερ-
μανικῆς τέχνης στὴν Σ υ ν τ ρ ο φ ι ἄ τοῦ Conrad εἰς τὴν ὁποίαν
ἐξελίσσετο ὁ κύκλος τοῦ Μονάρχου, ἔχουν ἀνακόψῃ τὴν ὁρμὴν
των. Κάπου-κάπου μόνον ξαναδιαβάζουν τὰ ποιήματα τοῦ
Hermann Conradi τοῦ Max Dauthendey, τοῦ Stephan Geor-
ges καὶ τοῦ Gustave Falke. Στὸ Βερολίνο ὑπάρχουν ἀκόμα
μερικοὶ πιστοί, πού δὲν ξεχάσθησαν, τοῦ Rilke, τοῦ Shaukal,
τοῦ Julius Hart, τοῦ Peter Hille καὶ τοῦ Bruno Wille.

Πρὶν τέσσαρα ἀκόμη χρόνια, στὰ 1911, οἱ Γερμανοὶ ἐνθου-
σιάζοντο μὲ τὴν σχολὴν Detlev von Liliencron καὶ τοὺς ὁπα-
δούς τῆς : τὸν Carl Busse, τὸν Jacobowski καὶ τὸν Hugo Sa-

lus, ἐνδιαφέροντο μὲ τὴν ἐπανάσταση πού ἐκήρυξεν ὁ Arno
Holz καὶ ὁ μαθητὴς του César Fleischlen, μὲ τὸ μυστικισμὸ
τοῦ Mombert καὶ τοῦ Scheerbart, μὲ τὸ ντυλενταντισμὸ τοῦ
Scharf καὶ τοῦ Avenarius, καὶ μὲ τὰ ἐρωτικὰ τραγούδια τοῦ
Richard Dehmel. Τώρα οἱ χορδὲς αὐτὲς ἔσπασαν, δὲν ἀντη-
χοῦν πειὰ καὶ ἡ μεγάλη ἐποχὴ τοῦ παρελθόντος πού ἐλάτρευε
τὴ φόρμα, ἔκαμε τόπο στὶς τραγικότητες τῆς πραγματικότητος
καὶ στὰ πεζὰ ὁράματα μέσα εἰς τὰ ὁποῖα καθέννας μας βρισκεταί
περικυκλωμένος ἀπὸ τὶς βεβαιότητες τοῦ παρόντος!

Ἀπὸ τὰ νέα ὀνόματα ἀξίζει νὰ ἀναφέρουμε ὡς πρῶτο τοῦ
Otto Krille. Ἀπλὸς ἐργάτης ἔκαμε τὴν ἐμφάνισή του στὸ
θέατρο τριαντάρης· ἐπωφελήθη τὴν πείρα τῆς ζωῆς τῶν ἐργα-
τῶν, πράγμα πού τὸν ἔκαμε ν' ἀποδώσῃ μὲ μεγάλη ἀκρίβεια τὰ
αἰσθήματα τῆς τάξεως εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκε. Δὲν ἔμεινε ὁμως
πολύ στὸ θέατρο καὶ μόλις ἐλιποτάκτησεν ἀπ' αὐτὸ ἐδημο-
σίευσεν ἓνα ποίημα : Ἡ σιωπηλὴ ὄρα πού ἐμαρτυροῦσθε
πόσο λίγο μεμνημένος ἦταν στὸν φιλολογικὸ κόσμον, πού ἀγνο-
οῦσε τότε τὰ μυστικά, καθὼς τὸ ἀποδεικνύουν οἱ στίχοι του οἱ
τιτλοφορημένοι : Ὁ Γερμανὸς ποιητὴς ὅπου ἐκδηλώνε-
ται ἓνας ἰδεαλισμὸς ὀλωσδιόλου ἀντίθετος πρὸς τὴν πραγματι-
κότητα τῆς συγχρόνου κοινωνίας τοῦ Βερολίνου πρὸ πάντων. Οἱ
φτωχοὶ αὐτοὶ διάβολοι, θύματα τῶν ὄνειροπολήσεών των, πού
πεθαίνουν ἀπὸ τὴν πείνα μέσα σὲ τρῶγλες κ' ἔχουν τὴν τύχη τοῦ
Gilbert καὶ τοῦ Chatterton δὲν ὑπάρχουν πειὰ μέσα στὴν
Πρωσσικὴ πρωτεύουσα. Ἴσως νὰ συναντήσῃ κανεὶς ἀκόμη κά-
ποτε τέτοιους στὸ Παρίσι στὴ Μόσχα ἢ στὴ Στοκχόλμη. Οἱ
Γερμανοὶ ποιηταὶ καὶ αὐτοὶ ἀκόμα πού δὲν ἔχουν τριφθῆ μὲ
ἐκδοτικὸς οἶκος, ξέρουν καὶ ζνεργοῦν τὴ ρεκλάμα τους, βρί-
σκουν συντάκτας φίλους των πού τοὺς ἐπαινοῦν στὶς ἐφημερίδες.
Πολλοὶ μάλιστα κάνουν καὶ διαλέξεις καὶ στρατολογοῦν μὲ
κάθε τρόπο ἀκροατὰς γιὰ νὰ θαυμάσουν τοὺς στίχους των. Ὁ
Krille εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ ὑψωθῆ ἐπάνω ἀπὸ τὸ ταπεινὸν αὐτὸ
περιβάλλον. Κατώρθωσε νὰ μὴν ὑποκύψῃ στὸν ἀδυσώπητο αὐτὸ
νόμον τῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν, νὰ ἀνακτήσῃ ὅλην του τὴν ἐλευ-
θερίαν δημιουργίας καὶ ἀνεξαρτησίας καὶ νὰ ἀσχοληθῆ σὲ φιλο-
σοφικὰς μελέτας, πού μαρτυροῦν τὴν ἡρεμίαν τῶν παρατηρή-

σεων και των σκέψεων μιᾶς διανοίας θρεμμένης με σπουδές που επιτρέπεται να κάμουν μονάχα οι ελευθερωμένοι από ἀναπόφευκτες δουλειές.

Ὁ Παῦλος Zech, ἄλλος προλετάριος Γερμανὸς ποιητῆς, ἐμπνέεται πολὺ ἀπὸ τὴν τύχη τῶν ἀνθρακοεργατῶν τῶν ἀνθρακορυγείων. Ἡ κατομοιορῶν τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν που κατεδικάσθησαν στὴ γέενα αὐτῆ τῆς δουλειᾶς ἐρέθισε τὴ φαντασία του και τὴν ἀπέδωκε με μεγάλη δύναμη και ρεαλισμό. Τὰ περισσότερα τραγούδια του εἶναι χυμένα ἐπάνω στὸ συνηθισμένο καλοῦπι τοῦ σοννέτου μυρίζουν ὅμως ἀρκετὸν Verhaeren. Ὁπως και ὁ Krille, εἶναι εἰλικρινῆς με περισσότερη διεργμένη ἐκείνων που αἰσθάνεται. Πολὺ νέος ἀκόμη ἀντικρούει τὴν ἐργατικὴ ζωὴ σ' ὅλες τῆς τῆς τραχύτητες. Ζωγραφίζει με δυνατὴ ἀντίληψη τὰ γεγονότα, τῆς ἐργασίης τῶν ἐκφορωτῶν ἐπάνω στὰ κανάλια και τῶν ἀνθρακοεργατῶν μέσα στοὺς ὑπονόμους τῶν ἀνθρακορυγείων. Τὸ στὺλ του δὲν ἔχει τίποτε τὸ προσποιητό, τίποτε τὸ ἐξεζητημένο. ἔχει νὰ βλέπη τὰ πράγματα ἐπάνω στὴ «ζωντανὴ ῥητορεία» των και τῆς σκηνῆς που μποροῦν νὰ ζωγραφισθοῦν μονάχα με τὸ πινέλο και με τὸ μάτι ἐνὸς μαίτρο.

Ὁ Frank Werfel εἶναι μύστης τοῦ Dehmel και τοῦ Whitman. Με τὸ καινούργιο του κοινωνικὸ ἔργο: Wir sind (Ἐἴμεθα) ζητᾷ τὴν ἀναγέννηση τοῦ ἐργάτου και νομίζει κανεὶς πὸς ἀφιερώνει σ' αὐτὴν ὀλόκληρη τὴν ἐνέργειά του. Εἶναι ἕνας ἐπαναστάτης σὰν ἐκείνους που τὸν ἐμπνέουν και που τὸν ὑπαγορεύουν τὸν ῥόλον του μέσα στῆς κοινωνικῆς συγκρούσεις.

Ἡεὶ ἡρεμος, λιγότερο ἐπιθετικὸς εἶναι ὁ Wilhelm Südel, ὁ συγγραφεὺς τῶν Πρώτων Στίχων που ἔχει μιὰ νότα ὅλων διόλου διαφορετικῆ. Τὸ κυριώτερο γνώρισμά του εἶναι ἡ ἐξαιρετικὴ λεπτότης και ὁ μουσικὸς του τόνος. Ὁ Südel εἶναι καθεαυτοῦ καλλιτέχνης και τὰ ὁράματα τῆς ζωῆς του παριστάνονται σὲ εἰκόνας σπάνιας ὁμορφιάς. Ὁ θαυμάσιος ῥυθμὸς του ἔχει ἕνα λύγισμα που συναρπάζει. Οἱ στροφές του τῶν τριῶν και πέντε στίχων προξενοῦν μεγάλη ἐντύπωση. Τὸ τραγούδι του, τὸ τιτλοφορημένο: Ὁ Ποιητῆς εἶναι μαζί με τὸ Θέμα γιὰ μιὰ συμφωνία μιὰ ὑπέροχη σύνθεση και μπορεῖ νὰ παραβληθῆ με τῆς διασημότερες.

Μιὰ μικρὴ συλλογὴ πρόξες συνδυασμένη με στίχους: ἡ Τελευταία ἡμέρα ἀπομακρύνεται πολὺ ἀπὸ τοὺς κανόνας τῆς

καλαισθησίας και συνταιριάζει περιληπτικὰ τὴν κωμῶδια, τὸ διήγημα και τὸ ποίημα. Ὁ νατουραλισμὸς που δὲν ἔχει πειὰ παδὸς στὴ Γαλλία, ἀφότου πέθανε ὁ Zolās, ὑφίσταται ἀπεναντίας στὴ Γερμανία με τῆς τολμηρότητες τοῦ ἡδονισμοῦ και τῆς αἰσχροῦτος. Ὁ Boldt ὁ συγγραφεὺς τῶν Ἀλόγων ἐβάλληκε νὰ τὸν ἀνανεώση σ' ὅλες τῆς ἐκδηλώσεις. Ἐχει ὑπερβῆ ὅμως τὰ ὄρια και ἡ ἀγριότης τῶν κυριῶν μερῶν ἔχει ἐκφράσεις που δὲν ἀποπνεοῦν τίποτε ἄλλο παρὰ αἷμα.

Μεγαλειτέρα πρωτοτυπία ὑπάρχει στὰ Τραγούδια ἐναντίον τοῦ θανάτου τοῦ Gottfried Koelwel, τοῦ παρᾶξενου, φανταζίστα, ἕνα εἶδος φουτουρίστα, που μυκτηρίζει ἐξυλτα σὲ λίγο μονότονες στροφές και περιφρονεῖ τὸ παρελθὸν και ἐξυμνεῖ τὸ παρὸν ἐξαιρόντας τὸν ἔρωτα.

Στῆς ἐκδηλώσεις αὐτῆς πρέπει νὰ προστεθοῦν κ' ἐκεῖνες που ὑπαγόρευσε ὁ πατριωτισμὸς. Ἀπὸ τῆς τελευταῖης αὐτῆς βρῆθον τὰ πρόχειρα τεύχη στῆς προθῆκες τῶν βιβλιοπωλείων με τὸ τίτλο: Ὁ ἱερὸς πόλεμος. Οἱ ἐκδόσεις αὐτῆς, εἶνε ἀληθῆς, δὲν ἔχουν τὴ φλογερὴ πνοὴ τῶν Schenkendorf, Körner, Arndt, Becker, Rückert, Freiligrath, που τοὺς ἀποκαλοῦσαν Τυρταίους τῆς Ἀνεξαρτησίας και που ἡ ἀνάμνησή των ἀπομένει ἀκόμη ζωντὴ στῆς καρδιῆς τῶν Γερμανῶν. Ὁ σημερινὸς γερμανικὸς πατριωτισμὸς ἔχει χρωματισθῆ δυνατὰ ἀπὸ τὸν πρωσοισμὸ. Ἐχει γιὰ σύνθημα τὴν κραυγὴ τοῦ Isolde Kurz τὸ σπαθὶ ἔξω ἀπ' τὴ θῆκη. Ἐπαναλαμβάνει μαζί με τὸν Rosmer (Elsa Porges): «Κι' ὁ τελευταῖος ἀνθρώπος τοῦ τελευταίου σπιτιοῦ ἄς ἀκονίσῃ τὸ ἱερὸ ξίφος.»

Ἐπάρχουν μολαταῦτα κ' ἐξαιρέσεις. Ὁ Otto Sattler, ἕνας Γερμανὸς που ὑψώνει τὴ φωνή του στὴ Νέα Ὑόρκη και γίνεται ὁ ἐρμηνευτῆς τῶν προγερμανῶν μέσα στὸ: Πόλεμος, Τραγούδια τοῦ Χρόνου, δὲν εἶνε πειὰ ἀποκλειστικὰ ἐθνικὸς. Ἐχει κάτι ἀπ' τῆς μεγάλης ἐκεῖνες καρδιῆς που ἐγγίζει κάθε καρδιά. Ὁ πατριωτισμὸς του δὲν εἶναι πειὰ στενὸς, ἀλλὰ ἀποπνεῖ ἰδέες ἀνθρωπιστικῆς. Καλεῖ τὴν Ἀμερικῆ: «νὰ εἶνε ἡ πιστὴ ἐστία τῆς εἰρήνης, νὰ μὴ παρασρῶθῆ και πέση στῆς φλόγες τῆς πυρκαϊᾶς, που ζώνουν ὅλη τὴν Εὐρώπη, νὰ δεῖξῃ τὸν

δρόμο στὸν κόσμο καὶ νὰ γίνῃ ἀξία τῶν ἐπαίνων ὅλου τοῦ κόσμου.»

Οἱ Γερμανίδες δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ μείνουν πίσω στὴ ποιητικὴ αὐτὴ κίνηση. Οἱ δοξασίες τῶν διατυπώνονται μέσα στὸ ποίημα: Ἡ τύχη μιᾶς γυναίκας ποὺ δημοσιεύει ἀνῶνυμα ὁ Fleischel. Εἶναι ἓνα κομμάτι ποὺ μέσα του ἀντηγεῖ ἡ γυναικεία θλίψη ὅταν μιὰ κακομοιριασμένη σύζυγος θυσιάζεται στὸ παιδί παίρνοντας ἀπάνω της ὅλες τὶς πίκρες καὶ παραδίδοντας ἔτσι στὸν ἀναγνώστη τὶς συγκινητικότερες ἀνθρώπινες ιδιότητες.

Ἡ Βάρβιτος τῆς Ἑρίκας Rheinisch ἔχει ἀνώτερη ἰδεολογία καὶ φόρμα. Δὲν εἶνε πειὰ μονάχα ἡ «τεθλιμμένη» καὶ «περικαθής» γυναίκα ποὺ ἀπευθύνεται στὶς ἄλλες γυναῖκες, στὶς συντρόφισσες τῶν πόνων της. Μερικὰ ἀπὸ τὰ ποιήματα αὐτὰ ἔχουν μιὰ ἄδολη τρυφερότητα, ποὺ συγκινεῖ βαθειὰ τὴν ψυχή. Πῶς ὁ Ἅγιος Χριστόφας φέρει τὸν Ἰησοῦ παιδί εἶναι ἓνα διήγημα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ συναρπάζουν τὶς εὐαίσθητες καρδιὲς γραμμένο μὲ τὸ τρόπο ποὺ δούλευαν οἱ μυθιστοριογράφοι τοῦ μεσαιῶνος καὶ ὕστερ' ἀπὸ αὐτοὺς ὁ Lungbein, ἡ Amelie von Helwig, ὁ Fr. Kind κτλ.

Ἡ καλύτερη ἀπὸ τὶς γυναικείες ποιητικὲς συλλογὲς εἶνε τῆς Μάρθας Sorge ἐκδοθεῖσα στὴν Jéna. Ὁ Γέρικος δρόμος μὲ τὸν ὁποῖον ἀρχινᾷ ὁ τόμος εἶνε ἓνα κομμάτι δυνατὸ μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ζωγραφίζεται ἡ θλιβερὴ ἐρημία τῆς παλαιᾶς Ρωμαϊκῆς ὁδοῦ. Τὰ βουκολικὰ τραγούδια ποὺ ἀκολουθοῦν ἔπειτα εἶνε μιμήσεις τοῦ Θεοκρίτου καὶ τοῦ Μόσχου. Ἡ Κραυγὴ ἀγωνίας ἔχει χρωματισμὸ ποὺ μόνο ὁ ἀμετάφραστος στὴ γλῶσσα μας ὄρος gemüthlich (γλυκύθυμος;) μπορεῖ νὰ διατυπώσῃ ὀλόκληρο δὲ τὸ ἔργο ἐνθυμίζει Ada Christen ποὺ σαράντα τώρα χρόνια ἔλεγαν πὼς εἶναι ὁ μόνος ποιητὴς ποὺ μπορεῖ νὰ παραβληθῇ μὲ τὸν Heine.

Μελλοντισμὸς καὶ Ρομαντισμὸς.—Ἐνας λόγος τοῦ Μαρινέτι.

— Ὁ φουτουριστικὸς χρωματισμὸς τῶν «Φύλλων» ἀρχίζει νὰ ζωηρεύῃ μὲ τὴ δημοσίευση τοῦ «Σ» ἓνα Μηχανοδηγὸ τοῦ De Bosis. Οἱ στροφές του ἀποτελοῦν μιὰ θαυμασία πρόζα μὲ πλατεῖα καὶ ἀδρότατη ἔμπνευση κ' ἔχουν, ἂν μπορῇ νὰ λεχθῇ, μιὰ φουτουριστικὴ κλασικότητα. — Ἐπίσης γιὰ νὰ συμπληρώσουμε τὸν κύκλο τῆς φουτουριστικῆς ἰδεολογίας, δημοσιεύουμε ἓνα λόγο τοῦ Μαρινέτι πολὺ ἀξιωσημεῖωτο γιὰτὶ μ' αὐτὸν δίδεται τὸ τελειωτικὸ πλῆγμα στὸ Σεληνόφως ἡγουν στὸ ρομαντισμὸ ποὺ ἐκπροσωπεῖ ἡ Βενετία:

Βενετοί! Ὅταν φωνάζαμε: Ἄς σκοτώσουμε τὸ σεληνόφως! εἶχαμε σὰς στὸ νοῦ μας, Βενετοί, σκεπτόμεθα σένα, Βενετία, σάπια καὶ ρομαντικιά!... Μὰ σήμερα ἡ φωνὴ μας μεγάλωσε καὶ φωνάζουμε δυνατώτερα: «ὦ! ἄς γλυτώσουμε [λοιπὸν τὸν κόσμο ἀπὸ τὴν τυραννία τοῦ ἔρωτος!].» Κουρασθήκαμε ἀπὸ τὶς ἐρωτικὲς περιπέτειες, ἀπὸ τὴν ἀσέλγεια, ἀπὸ τὴν αἰσθηματολογία καὶ τὴ νοσταλγία! Μὰ γιὰτί θέλεις νὰ μᾶς παρουσιάσῃς ἀκόμα γυναῖκες πεπλοφόρες σ' ὅλες τὶς διασταυρώσεις τῶν καναλιῶν σου;... Φθάνει! φθάνει! Παῦσε πειὰ νὰ ψιθυρίζῃς αἰσχρὲς προσκλήσεις σ' ὅλους τοὺς διαβάτες τῆς γῆς!... Βενετία! γρηὰ μεσίτρα, καμπούρα ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ μανδύ σου, ποὺ κατάντησε μωσαϊκὸ! Γιὰ ποῖον λοιπὸν ἐτοιμάζεις ἀκόμη χανωτικὲς νύχτες ρομαντικὲς, μελαγχολικὲς σερενάδες κι' ἀπαίσιες ἔνεδρες;

Ἀγάπησα κ' ἐγὼ, ὅπως τόσοι ἄλλοι, ὦ Βενετία, τὸ μεγαλοπρεπὲς ἡμίφως τῆς Μεγάλῃς σου Διώρυγος, τῆς ποτισμένης ἀπὸ σπάνιες ἀσέλγειες... Ἀγάπησα κ' ἐγὼ τὴν πυρετώδη ὠχρότητα τῶν ὠραίων σου ἐρωμένων, ποὺ γλυτροῦν κάτω ἀπὸ τὰ μπαλκόνια μὲ σκάλες πλεγμένες ἀπὸ ἀστραπές, ἀπὸ βρόχινες κλωστὲς κι' ἀπὸ φεγγαρίσιες ἀχτίνες ἀνάμεσα στὴν κλαγγὴ τῶν διασταυρωμένων ξιφῶν. Φθάνει! φθάνει! Ὅλ' αὐτὰ τὰ περιττὰ πράγματα, ὅλες αὐτὲς οἱ ἀνοησίες, τὰ ἐκνευριστικὰ καὶ συχαμερὰ κουρέλια, μᾶς ἀηδιάζουν!

Ἀπὸ τώρα κ' ἐμπρὸς θέλουμε οἱ ἠλεκτρικοὶ λαμπτήρες μὲ τὶς χιλιάδες φωτὰ τῶν νὰ ξεσχίζον βίαια τὰ μυστηριώδη σκοτάδια, τὰ γοητευτικὰ καὶ φανταστικά. Τὸ μεγάλο σου Κανάλι θὰ γίνῃ μοιραῖα ἓνα μεγάλο ἐμπορικὸ λιμάνι. Τραῖνα καὶ τράμβαϊ ξαπολυμένα μέσα στοὺς μεγάλους δρόμους τοὺς φτιαγμένους ἐπάνω στὰ κανάλια σου, ποὺ θὰ μολωθοῦν στὸ τέλος, θ' αὐξήσουν τὰ ἐμπορεῖματα ἀνάμεσα σ' ἓνα πλῆθος πλοῦσο, βιομήχανο κ' ἐμπορικὸ.

Βενετοί, σκλάβοι τοῦ παρελθόντος, μὴ οὐδριάζετε λοιπὸν ἐναντίον τῆς δῆθεν ἀσχήμιας τῶν λοκομοτιβῶν, τῶν τράμβαϊ καὶ τῶν αὐτοκινήτων μὲ τὰ ὁποῖα ἐγκαινιάζομεν τὴν μεγάλην αἰσθητικὴν τοῦ μέλλοντος!...

Ἄλλ' ἀγαπᾶτε νὰ ἐξευτελίξεσθε μπροστά σ' ὅλους τοὺς ξένους, ὅποια-δήποτε κι' ἂν εἶναι ἡ ἔθνικότης των γιατί ἔχετε ἀπάνω σας μιὰν ἀπεχθὴ δουλολιπέπεια!

Βενετοί! Γιατὶ νᾶστε ἀκόμα καὶ πάντοτε οἱ πιστοὶ σκλάβοι τοῦ παρελθόντος, οἱ ἀηδεῖς φύλακες τοῦ μεγαλειότερου πορνείου τῆς Ἱστορίας, οἱ νοσοκόμοι τοῦ πλέον θλιβεροῦ νοσοκομείου τοῦ κόσμου, μέσα εἰς τὸ ὅποιο μαραίνονται ψυχῆς δηλητηριασμένες θανάσιμα ἀπὸ τὸ μῖσος τῆς αἰσθηματικότητος;

Ὡ! δὲν βρίσκω εἰκόνας ὅταν θέλω νὰ καθορίσω τὴν ἀκατανόμαστη ὀκνηρία σας, ποῦναι μάταιη καὶ ἀνόητη ὅσο καὶ ἡ ὀκνηρία ἐνὸς πλουσιόπαιδου ἢ ἐνὸς συζύγου φημισμένης ἀρτίστας! Δὲν θὰ μπορούσα τάχα νὰ παραβάλω τοὺς γονδολιέρους σας μὲ νεκροθάφτας ποῦ ἀνοίγουν ψυθμικά βρωμεροῦς λάκκους μέσα σ' ἓνα πλημμυρισμένο κοιμητήριο;

Μὰ σὰς δὲν ἰδρώνει τ' αὐτὴ σας γιατί ἡ χαμερμένη σας δὲν ἔχει ὄρα...

Ἔπειτα ξέρουμε πὼς ἔχετε τὴ φρόνιμη ἐνασχόληση νὰ πλουτίζετε τὴν «Ἐταιρία τῶν μεγάλων ξενοδοχείων» καὶ γι' αὐτὸ ἐπιμένετε νὰ σαπίζετε στὴ θέση σας. Καὶ μολαταῦτα εἶσθε μιὰ φορὰ ἀνίκητοι πολεμισταί, ἔξυπνοι καλλιτέχνες, τολμηροὶ θαλασσοπόροι καὶ ἐπιτήθειο βιομήχανοι . . .

Μὰ σήμερα εἶσθε γκαρσόνια ξενοδοχείων, ξεναγοί, μεσίτες, δόλιοι ἀρχαιολόγοι, φαμπρικάντες παλαιῶν εἰκόνων, ζωγράφοι ἀντιγραφεῖς καὶ λογοκλόποι!

Ἐχετε λησμονήσῃ λοιπὸν πὼς πρῶτ' ἀπ' ὅλα εἶσθε Ἰταλοὶ; Ξέρετε τί σημαίνει ἡ λέξις αὐτὴ στὴ γλῶσσα τῆς Ἱστορίας; Σημαίνει: Δημιουργοὶ τοῦ Μέλλοντος! . . . Ἐμπρός! Δὲν πιστεύω νὰ ὑπερασπισθῆτε καταγγέλλοντες τὰ ἀποκτηνωτικὰ ἀποτελέσματα τοῦ σιρόκο. Ἦταν αὐτὸς ὁ ἄνεμος ποῦ ἐφούσκωνε μὲ τὴς φλογερῆς καὶ πολεμικῆς πνοῆς του τὰ ἱστία τῶν ἡρώων τοῦ Λέραντο! Εἶναι ὁ ἴδιος ἀφρικανικὸς ἄνεμος, ποῦ ἔξαρνικά κανένα ἀπαίσιο μεσημέρι, θὰ ἐπιτεύσῃ τὸ ἔργο τῶν καταστρεπτικῶν ὑδάτων ἐπάγω στα θεμέλια τῶν παλατιῶν σας.

Ὡ! θὰ χορεύσουμε καλὰ τὴ μέρα ἐκεῖνη καὶ θὰ χειροκροτήσουμε γιὰ νὰ ἐνθαρρύνουμε τὴν πλημμύρα . . . Τὰ χέρια θὰ ζητήσουν τὰ χέρια γιὰ νὰ σχηματίσουν τὸν ἀπέραντο καὶ τρελλὸ κύκλο γύρω στὸ ἐνδοξο πνιγμένο ἐρείπιο . . . καὶ θὰ τρελλαθοῦμε ἀπὸ χαρὰ, ἡμεῖς οἱ τελευταῖοι μαθητευόμενοι ἐπαναστάτη τοῦ τόσο φρονίμου αὐτοῦ κόσμου!

Ἔτσι, ὦ Βενετοί, θὰ ψάλουμε, θὰ χορεύουμε καὶ θὰ γελάσουμε μπροστά στὴν ἀγωνία τοῦ νησιοῦ τοῦ Philae, ποῦ ἀπέθανε σὺν ἓνας γεροπόντικος μέσα στὸ πρόζωμα τοῦ Ἀσσαν, τὸν ἀπέραντο ποτικωθῆσα μὲ ἡλεκτρικῆς καγίδες, ὅπου τὸ φρουρουριστικὸ πνεῦμα τῆς Ἀγγλίας αἰχμαλωτίζει τὰ ἱερά καὶ φευγαλέα ὕδατα τοῦ Νεῖλου.

Μπορεῖτε νὰ μὲ ἀποκαλέσετε βάρβαρο, ἀνίκανο νὰ αἰσθανθῶ τὴ θεία ποίηση ποῦ κυματίζει ἐπάνω στα μαγευτικὰ νησιά σας!, . . . Ἐμπρός λοιπόν! Δὲν ὑπάρχει, ἀλήθεια, ἐκεῖ τίποτα ποῦ νὰ σὰς κάνει πολὺ ὑπερήφανος. Δὲν ἔχετε παρὰ νὰ ἀπαλλάξετε τὰ Torcello, Burano, τὸ Νησί τῶν Νεκρῶν ἀπὸ ὅλη ἀρρωστιάρικη φιλολογία καὶ τὴν ἀπέραντη νο-

σταλγικὴ ὄνειροπόληση μὲ τὴς ὁποῖες τὰ περιέβαλαν οἱ ποιηταί, γιὰ νὰ μπορέσετε, γελῶντας μαζί μου, νὰ δῆτε νὰ νησιά αὐτὰ σὺν πελωρίους σωροῦς κόπρου ποῦ ἄφισαν νὰ πέσουν ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὰ Μαμουθ περνώντας τὰ προϊστορικά σας κανάλια.

Ἄλλὰ σεῖς ἐξακολουθεῖτε νὰ τὰ θαυμάζετε ἐκστατικοί, εὐτυχισμένοι ποῦ σαπίζετε μέσα στὸ ἀκάθαρτο νερὸ σας, γιὰ νὰ πλουτίζετε ἀκατάπανστα τὴν «Ἐταιρία τῶν Μεγάλων Ξενοδοχείων» ποῦ παρασκευάζει μὲ τόσο ἐπιμέλεια τὴς ἐρωτικῆς νύχτες ὅλων τῶν μεγάλων τῆς Γῆς.

Αὐτοῦ, αὐτοῦ εἶναι ἡ δόξα σας, Βενετοί!

Ὡ! Κοκκινίστε ἀπὸ ἐντροπὴ καὶ πέστε καταγῆς μπρούμυτα, ὁ ἓνας ἐπάνω στὸν ἄλλον, στιβαγμένοι σὺν τσουβάλια γεμάτα ἄμμο καὶ πέτρες, γιὰ νὰ σχηματίσετε ἓνα ὄχυρωμα ἐπάνω στα σύνορα, τὴν ὥρα ποῦ ἐμεῖς θὰ παρασκευάζουμε μιὰ μεγάλη καὶ δυνατὴ Βενετία, βιομήχανο καὶ πολεμικὴ, ποῦ θὰ περιφρονητὴν αὐστριακὴ προπέτεια ἐπάνω στὴν Ἀδριατικὴ, τὴ μεγάλη αὐτὴ Ἰταλικὴ λίμνη!

— Μ. Τριανταφυλλίδη, Ἡ γλῶσσα μας στὰ σχολεῖα τῆς Μακεδονίας. — Ὅταν πήραμε στα χέρια μας τὸ βιβλίον αὐτὸ καὶ τὸ διαβάσαμε, ἓνα μόνον αἰσθηματικὸν ἐκκύρισε τὴν ψυχὴν μας: Ἡ ἀγανάκτησις. Φαντάσθητε γιὰ ἓνα ἀπλούστατον ἀλλὰ ζωτικώτατον ἐθνικὸν ζήτημα, ποῦ ἔπρεπε νάταν ἀπὸ χρόνια λυμένο, νὰ γίνωνται ἀκόμα συζητήσεις καὶ νὰ βγαίνουν βιβλία ποῦ νὰ ζητοῦν ν' ἀνοίξουν τὰ μάτια τοῦ Κράτους! Μὰ δὲν κάναμε λοιπὸν οὔτε ἓνα βήμα πρὸς τὰ ἔμπροσθεν γιὰ νὰ ξεφωνίσῃ ὁ βουλευτὴς καὶ ἄλλοτε διδάσκαλος καὶ ἐπιθεωρητὴς κ. Πύρζας πὼς «ἂν θέλωμε νὰ προετοιμάσωμε τὸν ἑαυτὸν μας γιὰ μιὰ δράση στα Βουλγαρόφωνα μέρη τῆς Μακεδονίας ὀφείλομε μὲ χέρια καὶ πόδια νὰ ξεσκεπάσωμε τὰ πράγματα καὶ νὰ τὰ ἰδοῦμε μὲ τὰ φυσικά μας μάτια»; Κρίμα, κρίμα! — Τὸ βιβλίον ἀποτελεῖται ἀπὸ μιὰ πολὺ φωτεινὴν, περιεκτικὴν καὶ πρακτικὴν εἰσήγησιν τοῦ κ. Τριανταφυλλίδη, ἀπὸ ἄρθρα καὶ γράμματα δασκάλων, ἀπὸ ἐκθέσεις ἐπιθεωρητῶν καὶ ἀπὸ γνώμης καὶ κρίσεις ἐιδικῶν καὶ βγῆκα, νομίζει κανεὶς, στὴν κρίσιμη αὐτὴ ἐποχὴ γιὰ νὰ μᾶς ὑπενθυμίσῃ τὸ θλιβερὸν συμπέρασμα: ὅτι οἱ Βούλγαροι ξέρον καὶ πολεμοῦν ὅχι μονάχα μὲ τὸ σπαθὶ ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν γλῶσσαν. Τὸ βιβλίον εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὸν Βασίλεα μας μὲ τὴν Ὑψηλὴν Του συγκατάθεσιν παρηγορησθημάδι κι' ἄς λέγῃ ὅτι θέλει ὁ κ. Ξερόπουλος.

— Φώτου Γιοφύλλη, Συμβλήματα. — Μὲ τὴν πρώτην ματιὰν ποῦ θὰ ρίξῃ κανεὶς στὴν συλλογὴν αὐτὴν θὰ ξεχωρίσῃ μιὰ ἀντίθεσιν φοβερὴν στοὺς στίχους. Νομίζει πὼς τὰ ποιήματα δὲν εἶναι ὅλα τοῦ ἰδίου ποιητοῦ. Ἄλλα τεχνικά, κι' ἄλλα πάλι ἀδύνατα καὶ ἄτεχνα, σχεδὸν παιδικαῖα. Πολὺ ἔβλαψε τὸν συγγραφεῖα, στὴν τέχνην του τοῦλάχιστον, ἡ ἀδικαιολόγητος στοργὴν του σὲ μερικὰ ποιήματα, ποῦ δὲν εἶχαν καθόλου θέσιν μέσα στὸ

βιβλίο. Ὡς τόσο ἡ ποίηση τοῦ κ. Γιοφύλλη φαίνεται νάχη κά-
ποιο ἰδιαίτερο γνώρισμα. Στὸν ποιητὴ παίξει πρὸ παντὸς ρόλο
τὸ μάτι. Ἡ τέχνη του βοηθεῖται ἀρκετὰ ἀπὸ τὸ γλωσσικὸ
αἰσθημα πού ἔχει σὰν ἐπτανήσιος πού εἶναι.

— Γ. Γεωργακοπούλου, Ποιήματα.—Μία συλλογὴ
ἀπὸ 46 κομμάτια γραμμένα γαλλικά, τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ
ὁποῖα εἶνε σκίτσα μᾶλλον παρὰ τελειωμένα τραγοῦδια. Ἄρκετὰ
φαίνεται νάναυ ἀποσπάσματα ἢ πυρήνες ἀσχεδίαστων ἀκόμα
τραγοιδιῶν του. Μὰ ἂν τὰ κρίνῃ κανεὶς κ' ἔτσι ὅπως εἶναι μπο-
ρεῖ νὰ πῆ ἀδίστακτα ὅτι ὁ Γεωργακόπουλος εἶχε ποιητικὴ φλέβα
καὶ εἶχε μᾶλλον σὲ πολλὰ μονοπάτια τῆς τέχνης. Τὸ ἐντονώτερο
γνωρισμὰ του στὴν οὐσία ἂν ὄχι στὴ φόρμα, πού δύσκολο εἶναι
ν' ἀποφανθῆ κανεὶς προκειμένου γιὰ ξένη γλῶσσα, γιὰτὶ πρέπει
νὰ τὴ ζήσει κ' ὄχι νὰ τὴ μελετήσῃ μόνο, εἶναι ὁ πεσιμισμὸς του,
ἕνας πεσιμισμὸς, πού θυμίζει πολὺ Moreas. Ξεχωριστὴ ἐντύ-
πωση μᾶς κάνουν μερικὰ ἀποσπάσματα διστίχα καὶ μὲ κάτι
γραμμὲς πού συναρπάζουν μὲ τὴν ἀληθινὴ ποιητικότητά τους.
Λόγου χάριν:

oh Nuit ! que tu es belle
oh Nuit remplie d'Elle !

Περίεργοι ὄμοι γιὰ ἕνα πεσιμιστὴ εἶναι καὶ οἱ ἐμπνεύσεις
στους στίχους ἑκείνους πού φαίνονται σὰν ἀποστάγματα εὐτυ-
χῶν δραμάτων ἢ σκέψεων ὀπτιμιστοῦ (40, 33). Τὸ καλύτερο
ποίημα τῆς ὅλης συλλογῆς εἶναι τὸ 24.—Τὰ τραγοῦδια εἶναι
μεταφρασμένα καὶ ἑλληνικά ὅπως διόλου ἀπρόσεκτα, ἄτεχνα, ἐ-
λεεινά. Ὁ Γεωργακόπουλος εἶταν μιά εὐγενικὴ ἀλλὰ πολὺ δυσ-
τυχησμένη ὑπαρξὶς καὶ ἀπέθανε ἀπὸ τύφο στρατιώτης μέσα στὸ
στρατιωτικὸ νοσοκομεῖο.

— Ποιὸς τὴ χάρη της ! Ἡ ποίησή μας ἐπλουτίσθη — εἶναι
δύο χρόνια τώρα — μὲ στρατιωτικὰ τραγοῦδια πού ἐμελοποιή-
θησαν καὶ θὰ ψαλλοῦν μεθαύριο στὸ Στάδιο πανηγυρικά. Ἄν
ἐξαιρέση κανεὶς τοῦ Ζαχ. Παπαντωνίου ὅλα τᾶλλα σχεδὸν εἶναι
ἐμπνεύσεις δημοκοπικὲς καὶ ἐκχυδαῖσμοι τέχνης. Κ' ἔγιναν ἂν
ἀγαπᾶτε κατόπιν διαγωνισμοῦ.

Σαίκτηπη — Θεοβάντες.

Ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ἰσπανία ἐφορτάσανε τίς μέρες αὐτὲς τὴν τρίτη ἐ-
κατονταετηρίδα τοῦ Shakespeare καὶ τοῦ Cervantes δύο ἀπὸ τοὺς με-
γαλυτέρους συγγραφεῖς τοῦ κόσμου. Πόσο ἐντονα ἐτίμησαν τὴ μνήμη
τοῦ μεγάλου τῶν δραματικῶν οἱ Ἀγγλοὶ ἀρκεῖ νὰ σᾶς πῶμε ὅτι ὅλα
τὰ θεάτρα σχεδὸν τοῦ Λονδίνου παίζουσι ὀλόκληρη τὴ σειρά τῶν Σαικ-
σπηριῶν δραμάτων, στους δὲ ναοὺς οἱ ἱεροκήρυκες στὰ κηρύγματά
των παίρνουν ὡς μοτίβα Σαικσπηρικὰς φράσεις.

Ὁ Σαίκτηπη ἔχει ὑποτάξῃ εἰς τὸ σκῆθρον τῆς τέχνης του ὅλα τὰ
ἀνθρώπινα δράματα. Ὅλα τὰ πάθη τὰ ἔχῃ ἐνσαρκώσῃ ὑπὸ τὴν ὀρι-

στικὴν μορφήν τους. Ὅλους τοὺς τόπους καὶ τοὺς χρόνους τοὺς ἔζησε
καὶ τοὺς εἶδε. Μέσα στις τραγικότητες τῶν δραμάτων του παραμονεύει
ἢ εἰρωνεία πού ἀποσπᾷ ἄλλοτε τὰ γέλια ἀπὸ τὰ δάκρυα καὶ ἄλλοτε, μὲ
μιά ἀπότομη χειρονομία, τὴν προσωπίδα ἀπὸ τίς ματαιότητες τῆς ζωῆς.
Στὸ Ἐλσενερ, οἱ νεκροθάφτες βωμολοχοῦν ἐπάνω στὸν τάφο πού πε-
ρισμένον τὸ πτώμα τῆς Ὀφηλίας καὶ γύρω στὴ νεκρικὴ κλίνη τῆς Ἰου-
λιέττας ἀστειολογοῦν οἱ μουσικοὶ πού καλέσθησαν γιὰ νὰ παίξουν στους
γάμους τῆς. Τὸ δαιμόνιον τοῦ Σαίκτηπη ἐνθ' ὤρεται μαζὺ μὲ τὰ κτήνη
τραγοῦδάει μαζὺ μὲ τίς κόρες. Οἱ γυναῖκες τῶν ἔργων του εἶναι λυγη-
ρὲς σὰν κύκνοι καὶ εὐαίσθητες σὰν λουλούδια.

Τὸ τελειότερο ἔργο τοῦ Σαίκτηπη εἶναι ὁ Ἄμλετ. Ἀποτελεῖ ἀλη-
θινὴν ἀποκάλυψιν τῆς προσωπικότητος τοῦ Σαίκτηπη στὰ μᾶλλον
προεξέχοντα χαρακτηριστικά του. Μία ἀναμφισβήτητος ἀπόδειξις τῆς
ταυτότητος αὐτῆς τοῦ Ἄμλετ μὲ τὸν ποιητὴν του εἶναι πού ὅσες φο-
ρὲς ὁ Σαίκτηπη ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν χαρακτήρα πού περιγράφει, ἐ-
πανέρχεται ἀσυναίσθητα στὸν Ἄμλετ. Ὁ Ρωμάλος π. γ. εἶναι Ἄμλετ ἐ-
ρωτευμένος. Ἄμλετ ἀκόμα σοῦ θυμίζει καὶ ἡ μελαγχολία τοῦ Τζάκ
στὴν κομφῶδι: «Ὅπως ἀγαπᾶτε».

Ὁ Σαίκτηπη δὲν εἶναι μόνον δραματικὸς ποιητὴς εἶναι καὶ λυρικὸς
ἢ καλύτερα ὅπως τὸν ἀποκαλεῖ Johnson «ἐρωτικὸς». Τὰ περισσότερα
τραγοῦδια του εἶναι ἐπάνω στὴ φόρμα τοῦ сонνέτου. Γιὰ τοὺς στίχους
του ἂς τὸν ἀφίσουμε νὰ ἠμιλήσῃ ὁ ἴδιος στὸ ὑπερήφανο καὶ ρωμαλεὸ
αὐτὸ сонνέτο, πού μετέφρασε πρόχειρα ὁ συνεργάτης μας κ. Ἐλεγάς:

Οὔτε μάρμαρα, οὔτε χρυσᾶ πριγκιπηκὰ μνημεῖα
πέρα θὰ ζήσουν ἀπ' αὐτὰ τὰ δυνατὰ μου μέτρα,
ἀλλὰ θὰ φέγγῃς πιδ λαμπρῆ ἐδῶ μέσα, παρὰ πέτρα
ἀσκούπιστη μὲς' στοῦ λεροῦ καιροῦ τὴν ἀσχημία.

Ἄμα πολέμου χλασμὸς τ' ἀγάλματα ἀνατρέψῃ
καὶ ξεριζώσῃ τῶν χτιστῶν τὰ ἔργα ἢ Ἐρις, τοῦ Ἄρη
τὸ σπαθὶ μήτε, οὔτε ἡ φωτιὰ τοῦ πολέμου θὰ πάρῃ
— γοργὴ φωτιὰ — τὴ ζωντανὴ σου θύμηση ἀπ' τὴ σκέψη.
Στὸ χάρο ἀγνάντια θὰ προβῆς καὶ στὴν ἔχτρα τὴ στεῖρα
τῆς λήθης. Θάβρῃ ἀπλοχωριὰν ἢ φήμη σου τρεχάτη
ἀκόμα καὶ στὸν γενεῶν πού θάρθουνε τὸ μάτι
καὶ πού θὰ πᾶν τὸν κόσμον αὐτὸν πρὸς τὴ στερνὴ του Μοῖρα.
Κ' ἔτσι ὡς τὴ μέρα πού ἔξαφνα θάναστηθῆς τῆς Κρίσης
στὰ μάτια τὰ ἐρωτικὰ καὶ μέσα ἐδῶ θὰ ζήσης.

Ὁ Ἄμλετ καὶ τὸ πρῶτο μέρος τοῦ Δὸν Κιχώττη, οἱ δύο αὐτοὶ τύποι,
πού ἀποτελοῦν τίς ἀντίθετες ὀψεις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἔτυχε νὰ
δημοσιευθοῦν τὸν ἴδιον χρόνον. Τὴν περίεργη καὶ χαρακτηριστικὴ συγ-
χρόνος, μὰ τὴν ἀλήθεια, σύμπτωσις! Ὁ Ἰβάν Τουργένιεφ λέει ὅτι
«ὄλοι οἱ ἄνθρωποι, λίγο ἢ πολὺ, ἀνήκουν στους δύο αὐτοὺς τύπους ὁ
καθένας μας κλείει μέσα του πολὺν ἢ λίγο Δὸν Κιχώττην ἢ Ἄμλετ».

Γιὰ κριτικὴν τοῦ Δὸν Κιχώττη ἀξίζει νὰ τυπώσουμε τίς λίγες αὐτὲς
γραμμὲς τοῦ Flaubert πού παίρνουμε ἀπὸ τὴν «Ἀλληγογραφία του»
«Τὴ καταπληκτικὴ βιβλίον, αὐτὸς ὁ Δὸν Κιχώττης! ὅσο τὸ προσέχεις,
τόσο μεγαλώνει, ὅπως οἱ πυραμίδες καὶ στὸ τέλος καταπνὰ νὰ σοῦ προ-
ξενεῖ φόβον. Τὸ πειὸ παράδοξο ὅμως στὸ Δὸν Κιχώττη εἶναι ἡ ἔλλειψη
τέχνης καὶ τὸ ἀδιάκοπο ἐκεῖνο μίγμα τῆς πλάνης καὶ τῆς πραγματι-
κότητος πού κάνει τὸ βιβλίον τόσο κωμικὸ καὶ τόσο ποιητικὸ συγχρό-
νος. Τὴ νάνοι πού εἶναι ὄλοι οἱ ἄλλοι κοντὰ του ! πόσο νοιῶθουμε τὴ

σμικρότητά μας, Θεέ μου! πόσο νοιώθουμε τη σμικρότητά μας!...»

Γιά την έορτή του Θεοβάντες πήγαν στην Ισπανία ο Ségur, ο Lamy και ο Richerpin. Θά κάμουν διαλέξεις στη Μαδρίτη, στη Σεβίλλη και στο Πανεπιστήμιο της Σαλαμάγκας. Την Ισπανία θά επισκεφθούν επίσης και ο Bergson, ο Perrier και ο Rostand· ο τελευταίος θά άπαγειλή στίχους από κάποια σύνθεσή του που έχει φτιάσει επάνω στον Δόν Κιχώτη. Στο Παρίσι έώρτασαν πολύ άπλά τον Θεοβάντες με άνάγνωση του έργου του. Στη Γερμανία εξέδωκαν ένα πελώριο λεύκωμα εικονογραφημένο μέσα εις τό όποιο έμάζεψαν ό,τι εγράφηκε γιά τον άθάνατο συγγραφέα και τό έργον του.

— Άπέθανε στο Παρίσι τις τελευταίες αυτές μέρες ό Remy de Gourmont. Έθεωρείτο ένας από τους μεγαλυτέρους συγγραφείς της συγχρόνου Γαλλίας και έγραψε διηγήματα, μυθιστορήματα, μουσικές πρόζες, λεπτότατα ποιήματα, φιλοσοφικές και κριτικές μελέτες. Τόν παρέβαλλαν με τόν Anatole France. Είχαν κ' οι δύο τους κοινά γνωρίσματα: Τολμηρή σκεπτικότητα, εϋθυμον όπτιμισμό και λεπτό σαρκασμό. Πολλοί έφθασαν νά πούν ότι ήταν ό τελευταίος άπόγονος και ό μόνος σύγχρονος κληρονόμος του Βολταίρου και του Ρενάν. Είχε τό άπλο, τό καθαρό ύφος του πρώτου, τη σοφή του συντομία και τό άρνητικό του πνεύμα. Τη σοφή άμφιβολία του δευτέρου, τό μίσός του στις όριστικές καταφάσεις και την πρόζα του τη γεμάτη ήδυπάθεια και άκαλλαγμένη από κάθε σχολαστικισμό. Τα σπουδαιότερα έργα του είναι: «Η άισθητική της Γαλλικής γλώσσης» ό «Βελουδένιος Δρόμος» και «Η φυσική του Έρωτος».

— Η Ρωσία έχασε ένα καλόν ποιητήν: τόν μέγα δούκα Κωνσταντίνοβιτς Ρομανόφ, θεόν του Τσαρού. Θρηώνοντας τό θάνατο του γιου του και του γαμβρού του, που έπεσαν κ' οι δύο στη μάχη, άπέθανε άνάμεσα α σέ σκηνές, που τις είχε προΐδη. Τό ταλέντο του ήταν άξιοσημείωτο. Φυσιολάτρης εις ύπερτατον βαθμό. Η άπλότης, ή διαύγεια και ή ώραότης, ήταν τά κυριαρχούντα στοιχεία της ποιήσεώς του. Τα ποιήματά του τά υπέγραφε με ψευδώνυμο κ' έτσι πολύν καιρό δέν ήξευραν τόν πραγματικό συγγραφέα των. Έμοιαζε νά πούμε στο σημείο αυτό με τόν ιδιόν μας Μάρκον Μαρήν, τήν Α. Υ. τόν πρόγκρητα Νικόλαον.

— Έπειδή πολλοί από τους νέους συνδρομητάς των «Φύλλων» παρενεϋθησαν με τήν μη λογοτεχνική έκδοση των «Έκλεκτών σελίδων του Μωπασσάν», δηλοϋμεν ότι ό τόμος αυτός δέν σχετίζεται με τό πρόγραμμα του περιοδικού. Η έκδοσις άνήκει εις τήν Έταιρία και όχι εις τό Περιοδικόν είναι δε σχεδόν λαϊκή. Αυτό όμως δέν σημαίνει ότι ή έκδοσις δέν πρέπει νά ενδιαφέρει και τους κύκλους του περιοδικού, άφου ή μετάφρασις είναι πιστή και διατηρεί τό ύφος του συγγραφέως. Πρέπει μάλιστα νά σημειωθῆ ότι ή Έταιρία είναι άξιεπαίτως: διότι με τήν κατάλληλον έκλογήν των διηγημάτων που έκαμε, κατώρθωσε νά τροφοδοτήσει τόν λαόν και νά συγκρατήσει τό ενδιαφέρον με ένα Guy de Maupassant — ήγουν όχι με ψεύδος και ρουτίαν άλλα με άλήθειαν και τέχνην.

— Τα «Φύλλα» θά εξακολουθοϋν νά είναι μηνιαίο περιοδικό. Δεκαπενθήμερο θά γίνουν άργότερα.

«ΦΥΛΛΑ», — Φιλολογική έκδοτική έταιρία — Σειραι έκδόσεων — Εις τόμους κομψούς βιβλιοδετημένους — Με λαϊκάς τιμάς — Τα άριστουργήματα της ξένης φιλολογίας — Μεταφράσεις πισταί και έπιμελημένα.

— «Έκαστον τεϋχος του περιοδικού «Φύλλα» πωλείται δραχ. 1. Σημειώνουμε τήν τιμή κ' έδω ιδιαιτέρως γιατί έμάθαμε πώς μερικά κίόσκια έπουλοϋσαν τό προηγούμενο τεϋχος δραχ. 1,25 από παρεξήγηση ή από σύγχυση ίσως με τήν τιμή του «Μωπασσάν». **Μόνον τά πρώτα τεϋχη πωλοϋνται αντί δρ. 1.50 κ' αυτό γιατί έμειναν πάρα πολύν λίγα που μās χρειάζονται γιά τους νέους συνδρομητάς.**

— Άλήθεια, θά ήταν περιττή κάθε απάντηση στο περιοδικό που έσάλενε σε ύστερα από τόσους μήνας σαν μικρόβιο άποκρύφου νόσον, γιατί οι κύριοι έκδοται του μποροϋσαν νά τήν έπαιρναν και μόνοι τους, έφτανε νά συνέχιζαν, επάνω στην ίδια νότα, τό αγαπητό τους σχολικό τραγουδάκι, που σαν έπιμελή ήμεγάλα πλέον παιδιά τό ενθυμοϋνται ακόμη. Πρέπει όμως νά τους πούμε πώς έμεις, αν και δέν είμεθα υπερχριστικοί, μολαταϋτα ντρεπόμαστε, όχι πειά από κρίση, άλλ' από ένστικτο γιά μερικά-μερικά πράγματα που μιλοϋν—τά άθλια!—γιά κείνους που τά γράφουν καλύτερα και από τις σοβαρότερες κριτικές τους και... του Καρόλλυ, αν θέλετε, άκόμα!

NEA BIBLIA: **Μ. Τριανταφυλλίδη**, Η γλώσσα (μας) στα σχολεία της Μακεδονίας.— **Φώτου Γιοφύλλη**, Συνθέματα (δρ. 2) — **Γ. Γεωργακοπούλου**, Ποιήματα (δρ. 1).

Τό Σάββατον 28 Μαΐου τό πρώτον φύλλον του θεατρικού και καλλιτεχνικού περιοδικού, «**Θέατρον και Τέχνη**». Διευθυνταί: **Κίμων Μιχαηλίδης**—**Μιχ. Ροδάς**.

Σελ.	66	στιχ.	32	νέους, γέρους	άντι νέους γερους,
	>	72	στιχ.	5	τά δρομαλάκια > στα δρομαλάκια
	>	>	στην άφιέρωση:	Στου Βασίλη	> Του Βασίλη

Ἐκδόσεις Ἑταιρίας «Φύλλα»

«ΕΚΛΕΚΤΕΣ ΣΕΑΙΔΕΣ ΤΟΥ ΜΩΠΑΣΣΑΝ»

Ἐνδεκα διηγήματα

πρώτην φοράν μεταφρασμένα

1. Ὀδύσσεια κόρης.
2. Σεληνόφως.
3. Τὸ κρεββάτι.
4. Τὴν ἀνοιξη.
5. Τὸ παράθυρο.
6. Αἱ ἰδέες τοῦ συνταγματάρχου.
7. Λύπη.
8. Αὐτὸ τὸ γουροῦνι ὁ Μορέν.
9. Ἡ ἐπάνοδος.
10. Μπροστὰ σ' ἓνα νεκρό.
11. Αὐτοκτονίες.

Τόμος κομψότατος τῆς τσέπης χρυσοδέτος, μὲ 128 σελίδας καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ συγγραφέως. Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ τὰ κίосκια ἀντὶ δρ. 1.25. Εἰς τὰς ἐπαρχίας ἀποστέλλεται ἐλεύθερον ταχυδρ. τελῶν εἰς πάντα ζητοῦντα. Διὰ τοὺς συνδρομητὰς τοῦ περιοδικοῦ «Φύλλα» δρ. 1.